

Stavovi onkoloških bolesnika prema upotrebi medicinske marihuane

Sitar, Iva

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:544518>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

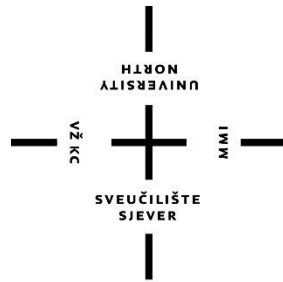
Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br. 1130/SS/2019

**Stavovi onkoloških bolesnika prema upotrebi medicinske
marihuane**

Iva Sitar, 1829/336

Varaždin, rujan 2019. godine

**Sveučilište
Sjever**
Odjel za sestrinstvo

Završni rad br. 1130/SS/2019

**Stavovi onkoloških bolesnika prema upotrebi medicinske
marihuane**

Student

Iva Sitar, 1829/336

Mentor

Andreja Bogdan, klinički psiholog

Varaždin, rujan 2019. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za sestrinstvo		
STUDIJ	preddiplomski stručni studij Sestrinstva		
PRISTUPNIK	Iva Sitar	MATIČNI BROJ	1829/336
DATUM	30.08.2019.	KOLEGIJ	Zdravstvena psihologija
NASLOV RADA	Stavovi onkoloških bolesnika prema upotrebi medicinske marihuane		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Opinions of oncological patients by use of medical marijuana		

MENTOR	Andreja Bogdan, Klinički psiholog	ZVANJE	Viši predavač
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. Valentina Novak, mag.med.techn., predsjednik		
	2. Andreja Bogdan, prof., mentor		
	3. doc.dr.sc. Špiro Janović, član		
	4. Ivana Herak, mag.med.techn., zamjenski član		
	5.		

Zadatak završnog rada

BROJ	1130/SS/2019
OPIS	Posljednjih godina sve veću pozornost u ublažavanju simptoma bolesnika sa karcinomima zauzima upotreba medicinske marihuane. Medicinska marihuana je pripravak s kanabinoidnim tvarima, a za sada se primjenjuju tri lijeka s nekom od kanabinoidnih supstanci. Kanabinoidi se mogu primijeniti oralno, sublingvalno i topikalno, te se mogu pušiti, inhalirati, miješati s hranom ili uzeti kao čaj. Kanabinoidi putuju krvotokom do stanica unutar mreže centralnog i perifernog živčanog sustava gdje se nalaze endokanabinoidni receptori koji sudjeluju u liječenju.
U radu je potrebno:	-izraditi anketu za potrebe istraživanja - prikupiti, analizirati i obraditi podatke - interpretirati i raspraviti dobivene rezultate te izvesti zaključke - proučiti relevantnu literaturu i ispravno ju citirati

ZADATAK URUČEN

05.09.2019

POTPIS MENTORA

Andreja Bogdan

Predgovor

Veliko hvala mojoj mentorici, Andreji Bogdan, kliničkom psihologu, na pruženoj pomoći i sugestijama, odvojenom vremenu, strpljenju i savjetima tijekom čitave izrade završnog rada.

Posebno hvala Udruzi žena oboljelih od raka „SVE za NJU“ te Koaliciji udruga u zdravstvu što su mi omogućili provođenje istraživanja u njihovim udrugama, te velika hvala njihovim članovima koji su pristali na ispunjavanje ankete, što su odvojili svoje vrijeme i volju za ispunjavanje iste, bez Vas pisanje ovog rada ne bi bilo moguće.

Zahvaljujem svim predavačima Sveučilišta Sjever koji su, svatko na svoj način, dali doprinos mom obrazovanju. Zahvaljujem svima koji su na bilo koji način sudjelovali u motivaciji i podršci što je rezultiralo uspješnim završetkom jedne divne priče.

Na kraju posebna zahvala mojoj obitelji i prijateljima koji su me podržavali i bodrili tijekom trogodišnjeg obrazovanja.

Hvala Vam!

Sažetak

Posljednjih godina sve veću pozornost u ublažavanju simptoma bolesnika sa karcinomima zauzima upotreba medicinske marihuane. Medicinska marihuana je pripravak s kanabinoidnim tvarima, a za sada se primjenjuju tri lijeka s nekom od kanabinoidnih supstanci. Kanabinoidi se mogu primijeniti oralno, sublingvalno i topikalno, te se mogu pušiti, inhalirati, miješati s hranom ili uzeti kao čaj. U onkoloških bolesnika upotreba marihuane je najzastupljenija kod ublažavanja simptoma kemoterapije. Neki od neželjenih posljedica kemoterapije mogu biti mučnina i povraćanje, gubitak teka, proljev, supresija koštane srži, ispadanje kose, posljedično tome i mogući razvoj depresije.

Provedeno je istraživanje s ciljem da se ispituju stavovi onkoloških bolesnika prema upotrebi medicinske marihuane, te ponašanja vezana za upotrebu medicinske marihuane. Konzumiraju li medicinsku marihuanu, u kojoj mjeri konzumiraju medicinsku marihuanu te u koje svrhe ju konzumiraju. Anketa je rađena za prigodan uzorak sudionika onkoloških bolesnika dobnog raspona od 18 – 65 i više godina, te sadrži tri grupe pitanja sa ukupno 25 pitanja. Podatci za ovo istraživanje prikupljeni su pomoću online ankete u vremenskom periodu od 10.07.2019. do 15.08.2019. godine. Anketa je bila u potpunosti anonimna i ispunjavale su je članice Udruga žena oboljelih od raka „SVE za NJU“ te članovi udruga Koalicija udruga u zdravstvu, uz prethodno odobrenje predsjednika udruga. U istraživanju je sudjelovalo 138 osoba. Dobiveni podatci upućuju na to da je tri četvrtine (123, 89%) sudionika ankete upoznato sa terminom medicinska marihuana, te da su za nju najvećim djelom, čuli iz medija (55, 36%), a svega 3 (2%) sudionika je o medicinskoj marihuani čulo od liječnika. Nadalje, 45 (33%) sudionika konzumira medicinsku marihuanu, navodeći da žele probati sve što može pomoći (33, 24%) kao najčešći razlog upotrebe. O konzumaciji medicinske marihuane svog liječnika je obavijestilo 25 (42%) sudionika, a najčešće medicinsku marihuanu konzumiranju u obliku ulja (29,20%). Rezultati istraživanja pokazali su kako su onkološki bolesnici upućeni u postojanje i upotrebu medicinske marihuane, te imaju pozitivne stavove prema njezinoj upotrebi.

Ključne riječi: medicinska marihuana, onkološki bolesnici, kanabis

Abstract

In recent years, the use of medical marijuana has become increasingly important in alleviating the symptoms of cancer patients. Medical marijuana is a preparation with cannabinoid substances, and so far, three drugs with some of the cannabinoid substances are being administered. Cannabinoids may be administered orally, sublingually, and topically, and may be smoked, inhaled, mixed with food, or taken as tea. In oncology patients, marijuana use is most known in the relief of chemotherapy symptoms. Some of the side effects of chemotherapy may be nausea and vomiting, loss of appetite, diarrhea, bone marrow suppression, hair loss, and consequently possible development of depression.

A study was conducted to find out what the attitudes of oncology patients are toward the use of medical marijuana. Do they consume medical marijuana, to what extent do they consume medical marijuana and for what purposes do they consume it? The survey was conducted for a suitable sample of participants of cancer patients aged 18-65 years and over, and contains three groups of questions with a total of 25 questions. The data for this survey were collected through an online survey over the period 10.07.2019. to 15.08.2019. The survey was completely anonymous and was filled out by members of the Association of Women with Cancer "ALL for HER" and members of the Coalition of Associations in Health, with the prior approval of the president of the associations. 138 people participated in the survey. The data obtained indicate that three quarters (123, 89%) of the survey participants were familiar with the term medical marijuana, and that they mostly heard about it from the media (55, 36%), and only 3 (2%) about medical marijuana heard from doctors. Furthermore, 45 (33%) participants consumed medical marijuana, stating that they wanted to try anything that could help (33, 24%) as the most common reason for using it. 25 (42%) participants informed their doctor about the consumption of medical marijuana, most often medical marijuana in the form of oil (29.20%). The results of the study showed that oncology patients are aware of the existence and use of medical marijuana and have a positive attitude towards its use.

Keywords: medical marijuana, cancer patients, cannabis

Popis korištenih kratica

THC	delta - 9 - tetrahidrokanabinol
CBD	kanabidiol
SŽS	središnji živčani sustav
RH	Republika Hrvatska
KAM	komplementarna metoda liječenja

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1.1. Kanabinoidi u marihuani	2
1.1.1.Načini uporabe medicinske marihuane.....	2
2. Cilj istraživanja	4
3. Metode istraživanja	5
4. Rezultati istraživanja.....	9
5. Rasprava.....	25
6. Zaključak.....	29
7. Literatura.....	30
Popis grafikona	32
Prilog – prikaz anketnog upitnika u istraživanju	33

1. Uvod

Od 15. listopada 2015. godine u Hrvatskoj se može koristiti indijska konoplja u medicinske svrhe, za oboljele od multiple skleroze, karcinoma, epilepsije i AIDS-a, prema pravilniku Ministarstva zdravlja Republike Hrvatske (RH) [1]. Posljednjih godina sve veću pozornost u ublažavanju simptoma bolesnika sa karcinomima zauzima upotreba medicinske marihuane. Stoljećima je poznat ljekoviti sastav biljke *Cannabis sativa indica*, odnosno indijska konoplja tzv. marihuana, no tek se 1999. godine u Američkom institutu za medicinu provelo prvo ispitivanje o učincima marihuane na ljudsko zdravlje, konkretnije njezina upotreba u medicinske svrhe [2]. U onkoloških bolesnika upotreba marihuane je najzastupljenija kod ublažavanja simptoma kemoterapije. Neki od neželjenih posljedica kemoterapije mogu biti mučnina i povraćanje, gubitak teka, proljev, supresija koštane srži, ispadanje kose, posljedično tome i mogući razvoj depresije [3]. Glavne sastavnice marihuane su kanabinoidi, a neki od njih su kanabinol, dronabinol (sintetički THC), nabilon, kanabidiol (CBD) i najpoznatiji delta -9-tetrahidrokanabinol (THC), za kojega je dokazano istraživanjima da ima stvaran učinak na ublažavanje bolova, poboljšanje teka te kontrole mučnine i povraćanja [1,2]. Kanabinoidi imaju ključnu ulogu u jačanju imunološkog sustava, zaštiti stanica protiv bolesti, npr. usporavaju rast tumorskih stanica, olakšavaju bolove i upalne bolesti [4].

Marihuana je jednogodišnja dvodomna biljka visoka 1 – 2,5 metara, što znači da postoji „muška“ i „ženska“ biljka, intenzivna je mirisa, od zelene do smeđe boje. Ženske su biljke veće i nose brojne cvjetove gdje se i nalazi pretežan dio psihoaktivnih tvari, dok su muške manje i tvore cvjetove koji izgledaju kao metlica, te uglavnom ne sadržavaju psihoaktivan dio. Plodovi su joj u obliku sitnih oraščića. Kanabinoidi se nalaze u stabljici, lišću, cvijetu, sjemenu i smoli ženske biljke. Iz smole cvijeta ženskog drveća indijske konoplje dobiva se hašiš, koji sadrži THC [1,5]. Glavna razlika između tipova kanabisa je u omjeru THC i CBD. THC je primarni aktivni sastojak, psihoaktivna tvar, dok CBD nije psihoaktivna tvar, a obje kemikalije se nalaze u svim sojevima. Indijska konoplja sadrži više od 400 kemijskih spojeva, od čega više od 60 kanabinoida. Kanabinoidi se mogu primijeniti oralno, sublingvalno i topikalno, te se mogu pušiti, inhalirati, miješati s hranom ili uzeti kao čaj. Pušenje je najčešći način konzumacije marihuane zbog brzog dotoka aktivnih tvari u središnji živčani sustav (SŽS) te ima brzo djelovanje [6].

Medicinska marihuana je pripravak s kanabinoidnim tvarima, a pojavljuje se u više oblika: dronabinol i nabilon dolaze u obliku kapsula, nabixsimol sa THC-om i CBD-om u obliku raspršivača („spray“), CBD u obliku uljnih pripravaka, a THC u obliku otopina za inhalacije, u kolačićima i „jointu“. Ti pripravci marihuane mogu se kupiti u ljekarnama na liječnički recept liječnika primarne zdravstvene zaštite uz preporuku liječnika onkologa, neurologa i sl. [1]. Prema zakonu o suzbijanju zlouporabe droga iz 2019. godine industrijska konoplja koja sadržava manje od 0,2% THC nije uvrštena u popis droga, psihotropnih tvari i biljaka iz kojih se može dobiti droga, pa je time i legalna u tom postotku, te se može uzgajati i proizvoditi u medicinske svrhe. Dozvolu za uzgoj konoplje daje ministarstvo nadležno za zdravstvo na temelju podnesenog zahtjeva pravne osobe koja ima proizvodnu dozvolu Agencije za lijekove i medicinske proizvode za proizvodnju lijeka ili djelatne tvari sukladno Zakonu o lijekovima [7].

1.1. Kanabinoidi u marihuani

Kanabinoidi su aktivne sastavnice biljke Cannabis sativa, a najpoznatiji su THC i CBD. Svi kanabinoidi se vežu na endokanabinoidni sustav u tijelu čovjeka, na kanabinoidni CB1 i CB2 receptor. CB1 receptori se pojavljuju unutar i izvan SŽS, u mozgu, kralješničkoj moždini, oku, plućima i sl., dok se CB2 nalazi u perifernom živčanom sustavu, u organima, imunološkom sustavu i dr. CB1 receptor kao terapijska meta ima antiemetički učinak, smanjuje intraokularni tlak, smanjuje osjet boli, dok CB2 receptor rezultira analgezijom bez psihoaktivnog učinka, smanjuje upalu te modulira imunitet za supresiju tumora [4,6]. U onkologiji su provedena istraživanja utjecaja na mučninu i povraćanje prilikom onkološkog liječenja, na karcinomsku bol te neuropatiju, na apetit i gubitak tjelesne mase te utjecaj na raspoloženje, depresiju i tjeskobu. Zabilježeni su različiti neželjeni učinci kanabinoida, poput kardiovaskularnih, respiratornih, gastrointestinalnih problema, a u manjem postotku i razvoj ovisnosti [8].

1.1.1. Načini uporabe medicinske marihuane

Kanabinoidi putuju krvotokom do stanica unutar mreže centralnog i perifernog živčanog sustava gdje se nalaze endokanabinoidni receptori koji sudjeluju u liječenju. Organizam apsorbira lijekovite sastojke na više načina: oralno, dermalno, inhalacijom i dr. Od biljke kanabisa moguće je napraviti različite oblike za oralnu primjenu. Moguće je napraviti čaj, alkoholne kapi, ulja, kapsule, razna jela. Oralnim putem kanabinoidi prolaze kroz probavni trakt i jetru, a krajnje i u krvotok, te se širom organizma spajaju na endokanabinoidni sustav i djeluju na tegobe poput gubitka apetita, mučnine, bolova, te tako osnažuju cijeli organizam i djeluju na

imunitetni sustav. Psihoaktivnost kao moguća nuspojava kanabisa je oralnom primjenom najmanja, te se oralnim putem prima najviše ljekovitih kanabinoida. Inhaliranje je još jedan način primjene medicinskog kanabisa, ujedno i najbrža metoda dovođenja kanabinoida do endokanabinoidnih receptora. Ako se popuši jedna cigareta, učinak se zapaža nakon nekoliko udahnutih dimova, postaje najviši za oko 15-30 minuta, a traje 2-3 sata, dok oralno uzeti pripravak ima učinak nakon 30 minuta, a traje 3-6 sati. Učinci mogu biti različiti, što ovisi o koncentraciji kanabinola ili THC-a u udahnutom dimu. Razni oblici kanabisa mogu se lokalno primijeniti na koži. Postoje razne kreme, melemi, sprejevi, i ulja koja se koriste u dermalnoj terapiji kanabisom. Ljekoviti kanabinoidi pomažu stanicama kože da se obnove, a i obrane od mogućih zdravstvenih nepogoda [1,9]. Za sada se primjenjuju tri lijeka s nekom od kanabinoidnih supstancija. Dronabinol sintetski je izomer THC-a koji postoji kao 2,5 mg, 5 mg i 10 mg dronabinol kapsule, Nabilon je sintetski kanabinoid, a koristi se za ublažavanje mučnine i povraćanja kod kemoterapije, a postoji u kapsulama, Nabiksimol je oromukozni sprej koji sadržava ekstrakt biljke kanabis, odnosno kanabinoide THC i CBD [10].

2. Cilj istraživanja

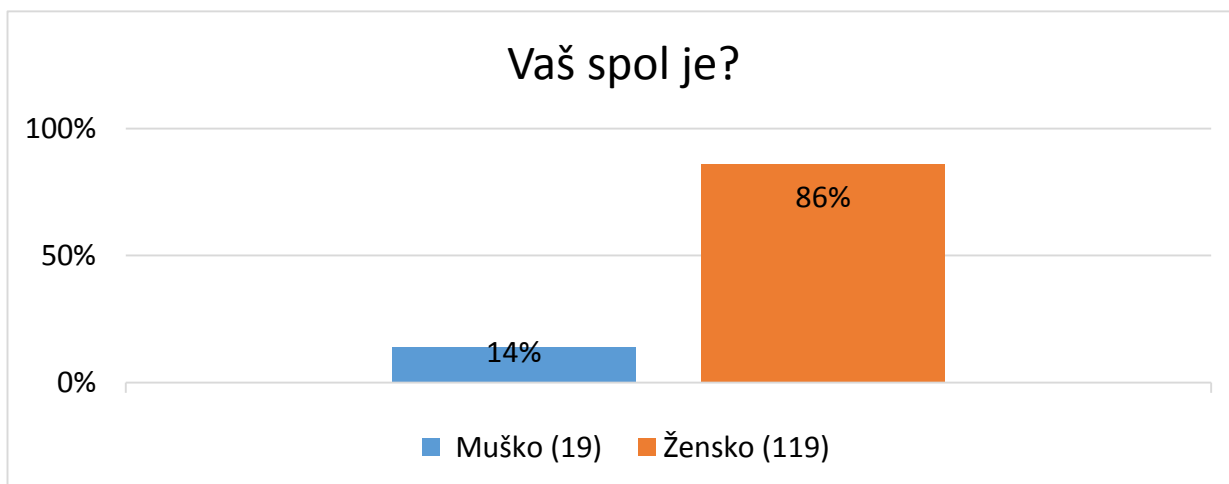
Cilj ovog istraživanja je ispitati stavove onkoloških bolesnika prema upotrebi medicinske marihuane, te ponašanja vezana za upotrebu medicinske marihuane. Konzumiraju li medicinsku marihuanu, u kojoj mjeri konzumiraju medicinsku marihuanu te u koje svrhe ju konzumiraju.

3. Metode istraživanja

Anketa je izrađena za prigodan uzorak sudionika onkoloških bolesnika dobnog raspona od 18 – 65 i više godina. Podatci za ovo istraživanje prikupljeni su pomoću online ankete u vremenskom periodu od 10.07.2019. do 15.08.2019. godine. Anketa je bila u potpunosti anonimna i ispunjavale su je članice Udruga žena oboljelih od raka „SVE za NJU“ te članovi udruga Koalicija udruga u zdravstvu, uz prethodno odobrenje predsjednika udruga, te je sveukupno 138 osoba ispunilo anketu.

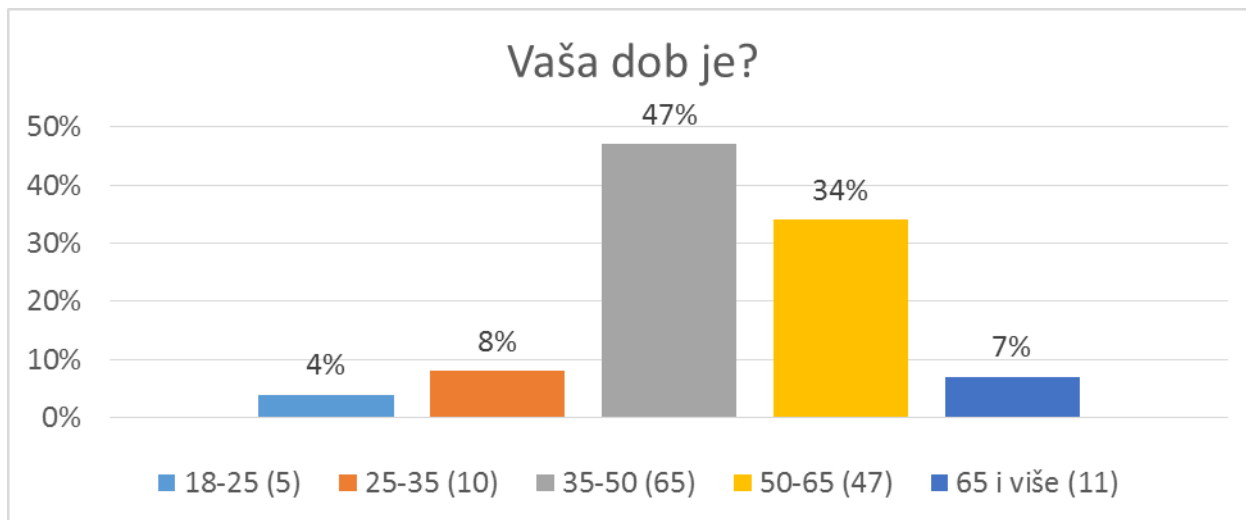
Za potrebe ovog istraživanja konstruiran je anketni upitnik od tri grupe pitanja sa ukupno 25 pitanja. Prvih šest pitanja odnose se na osnovne sociodemografske pokazatelje kao što su dob, spol, obrazovanje, mjesto stanovanja, bračni te radni status. Sljedećih 12 pitanja odnosi se na pitanja o vrsti karcinoma od koje sudionici boluju, primaju li kemoterapije, te da li su upoznati sa terminom medicinska marihuana, da li ju konzumiraju, u kojem obliku, te u kojim stanjima. Zadnjih 7 pitanja konstruirano je na skali Likertovog tipa (1-uopće se ne slažem; 2-uglavnom se ne slažem; 3-niti se slažem, niti se ne slažem; 4-uglavnom se slažem; 5-potpuno se slažem). Tvrdnje se odnose na procjenu djelotvornosti medicinske marihuane u stanjima poput nesаницe, depresije, glavobolje, te djelovanja na cjelokupno stanje organizma.

Anketu je ispunjavalo 138 osoba, od toga 119 (86%) osoba ženskog spola, a 19 (14%) muškog spola, što se može vidjeti u Grafikonu 3.1.

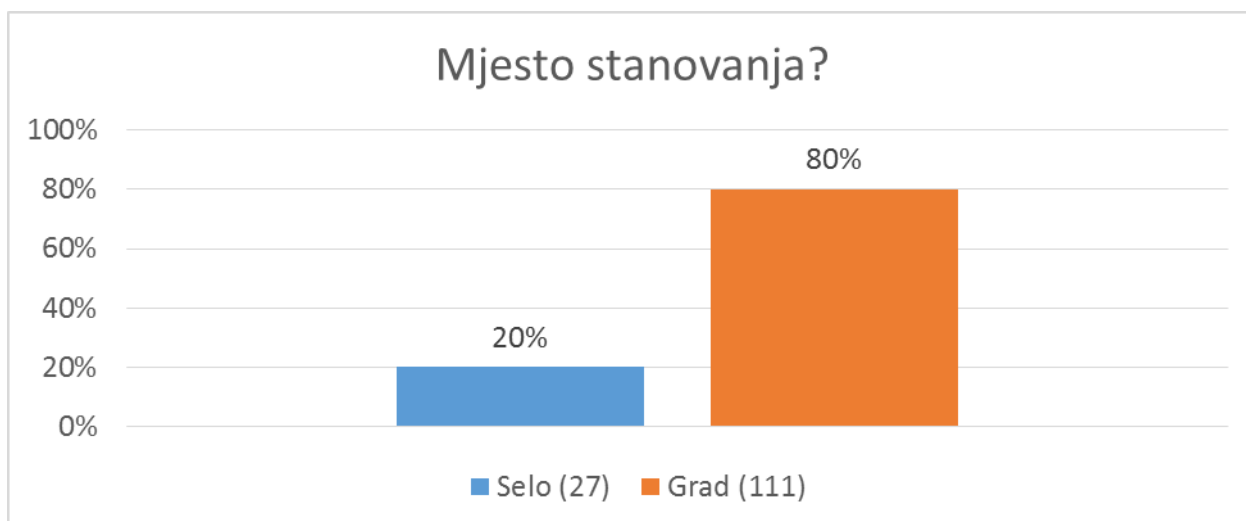
Grafikon 3. 1. "Spol ispitanika" [Izvor: autor]

Analizirajući dob, najveći broj sudionika, njih 65 (47%) je starosne dobi od 35 do 50 godina, a najmanje sudionika ankete bilo je starosne dobi od 18 do 25 godina, njih 5 (4%). Nadalje, ispitano je 10 (8%) osoba od 25 do 35 godina, 47 (34%) osoba od 50 do 65 godina, te 11 (7%) osoba od 65 i više godina. Podatci o dobi ispitanika prikazani su u Grafikonu 3.2.

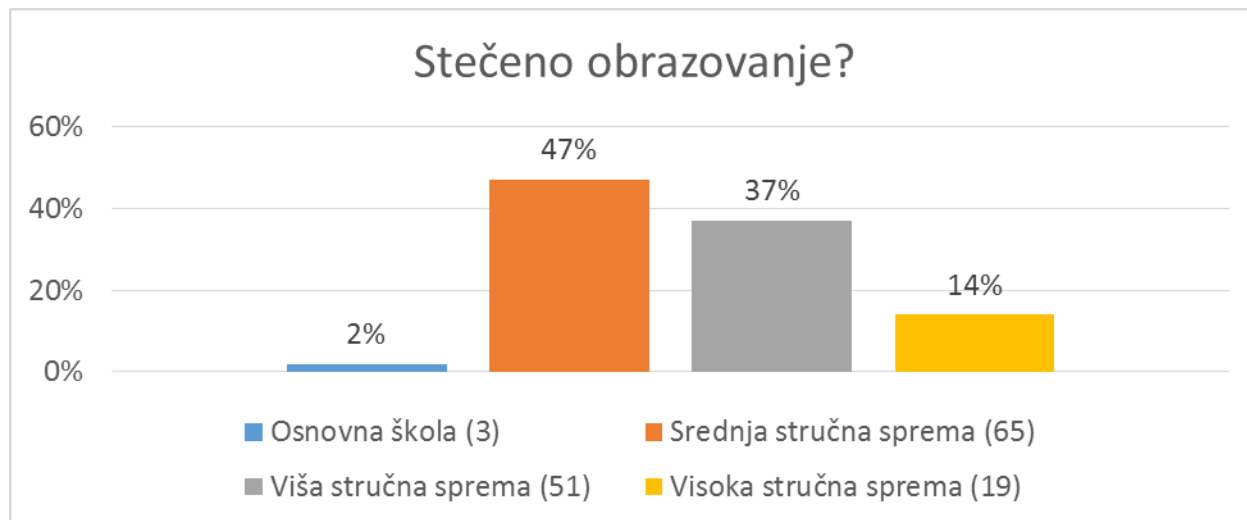
Grafikon 3. 2. "Dob ispitanika" [Izvr: autor]

U Grafikonu 3.3. prikazani su podaci o mjestu stanovanja sudionika. Veći broj sudionika, njih 111 (80%) živi u gradu, dok 27 (20%) sudionika živi na selu.

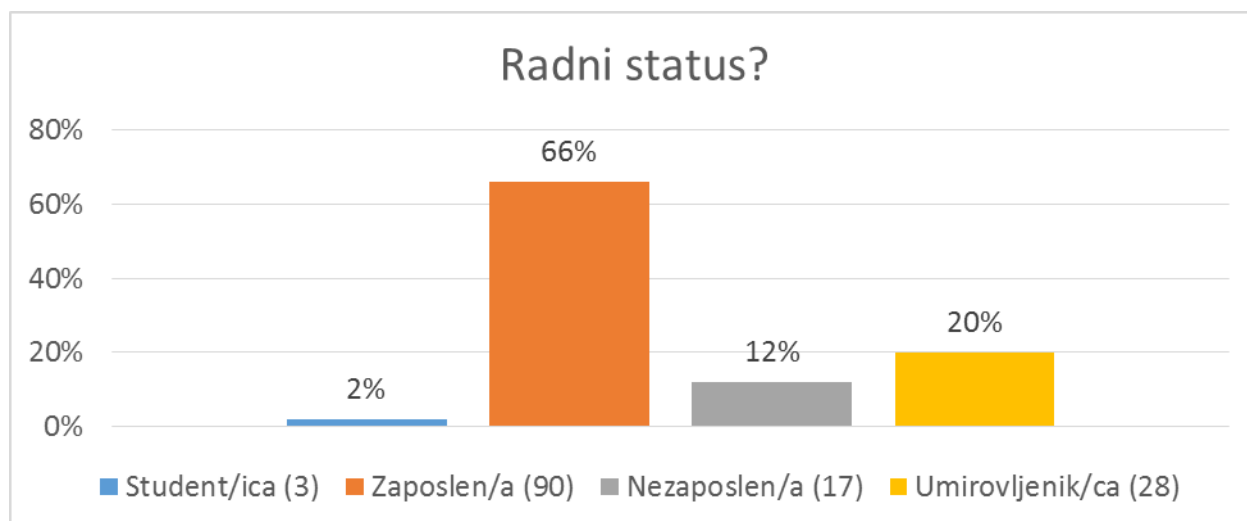
Grafikon 3. 3. "Mjesto stanovanja" [Izvor: autor]

Na pitanje o stečenom obrazovanju, 65 (47%) sudionika odgovorilo je da ima završenu srednju stručnu spremu, 51 (37%) sudionika ima završenu višu stručnu spremu, dok 19 (14%) sudionika ima završenu visoku stručnu spremu, te 3 (2%) sudionika ankete imaju završenu osnovnu školu. Podatci o stečenom obrazovanju sudionika prikazani su u Grafikonu 3.4.

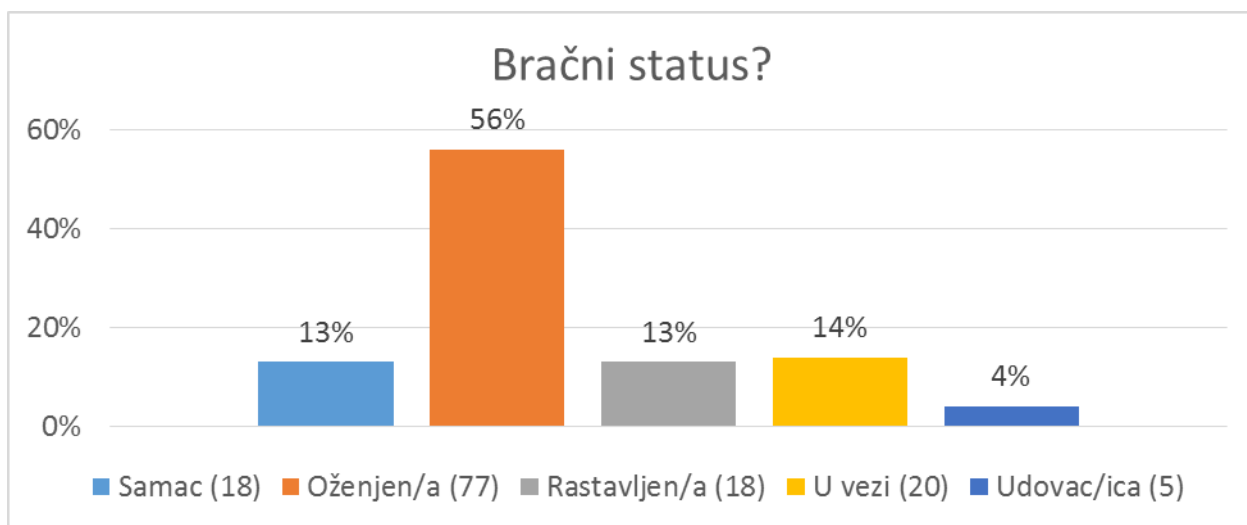
Grafikon 3. 4. "Stečeno obrazovanje" [Izvor: autor]

Analizirajući radni status, najviši udio sudionika je zaposleno, njih 90 (66%), dok je najmanji udio studenata, njih 3 (2%). Nezaposlenih sudionika je 17 (12%), te 28 (20%) umirovljenika , što se može uvidjeti u Grafikonu 3.5.

Grafikon 3. 5. "Radni status" [Izvor: autor]

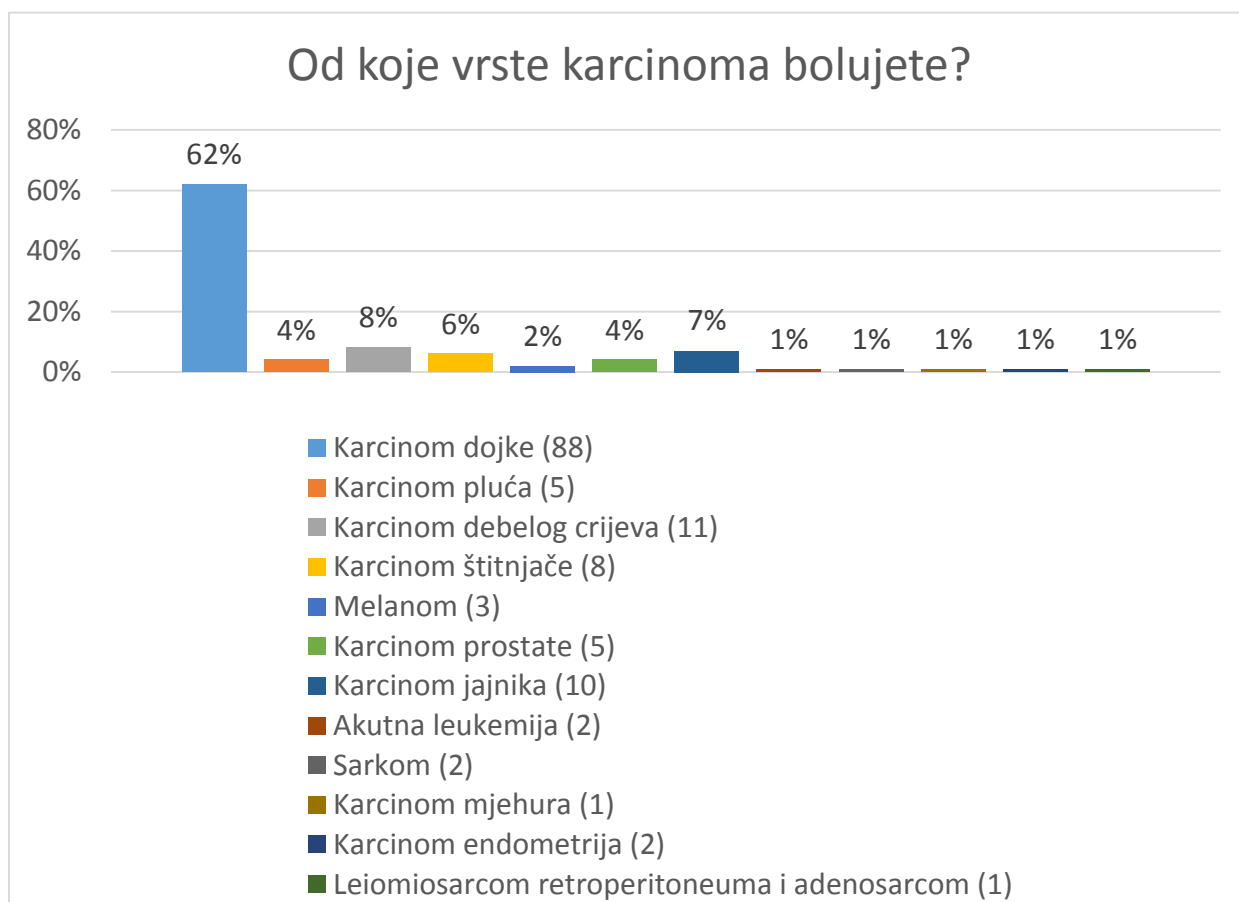
Na pitanje od bračnom statusu, 18 (13%) sudionika su samci, dok je najveći udio oženjenih sudionika, njih 77 (56%). Rastavljenih sudionika je 18 (13%), u vezi je njih 20 (14%), te 5 (4%) udovaca. Podatci o bračnom statusu sudionika nalaze se u Grafikonu 3.6.

Grafikon 3. 6. "Bračni status" [Izvor: autor]

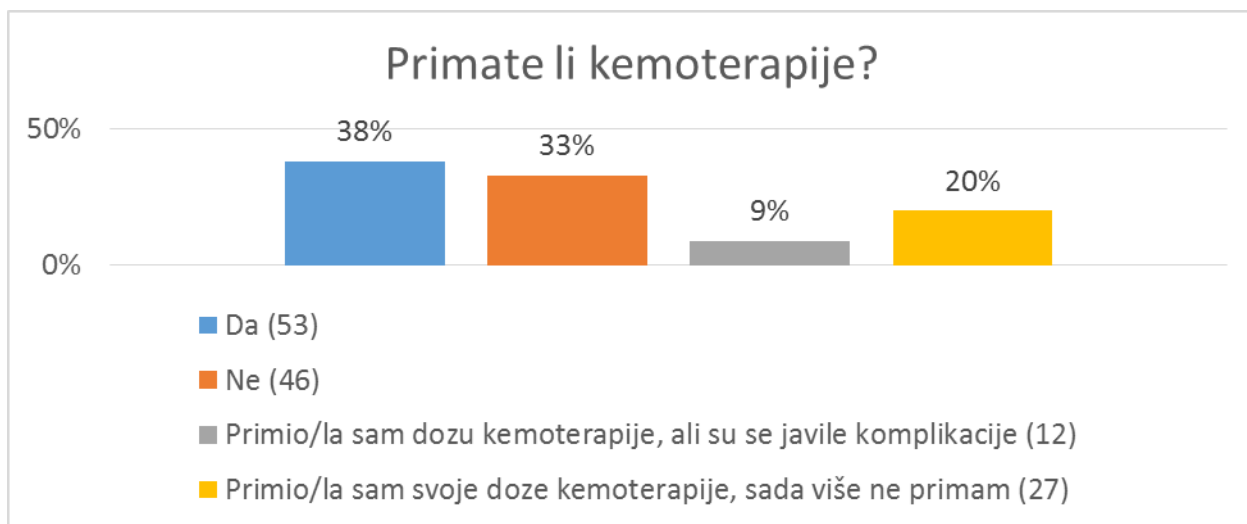
4. Rezultati istraživanja

Na pitanje od koje vrste karcinoma bolujete, najviše sudionika ankete odgovorilo je karcinom dojke, njih 88 (62%), nadalje njih 11 (8%) odgovorilo je karcinom debelog crijeva, 5 (4%) sudionika odgovorilo je karcinom pluća, 8 (6%) sudionika odgovorilo je karcinom štitnjače, 5 (4%) odgovorilo je karcinom prostate. Uvidom u Grafikon 4.1. možemo vidjeti da su 3 (2%) sudionika odgovorilo melanom, 10 (7%) sudionika odgovorilo karcinom jajnika, 2 (1%) sudionika odgovorila su akutna leukemija te sarkom i karcinom endometrija, te po jedan sudionik ankete karcinom mjehura te leiomiosarcom retroperitoneuma i adenosarcom.

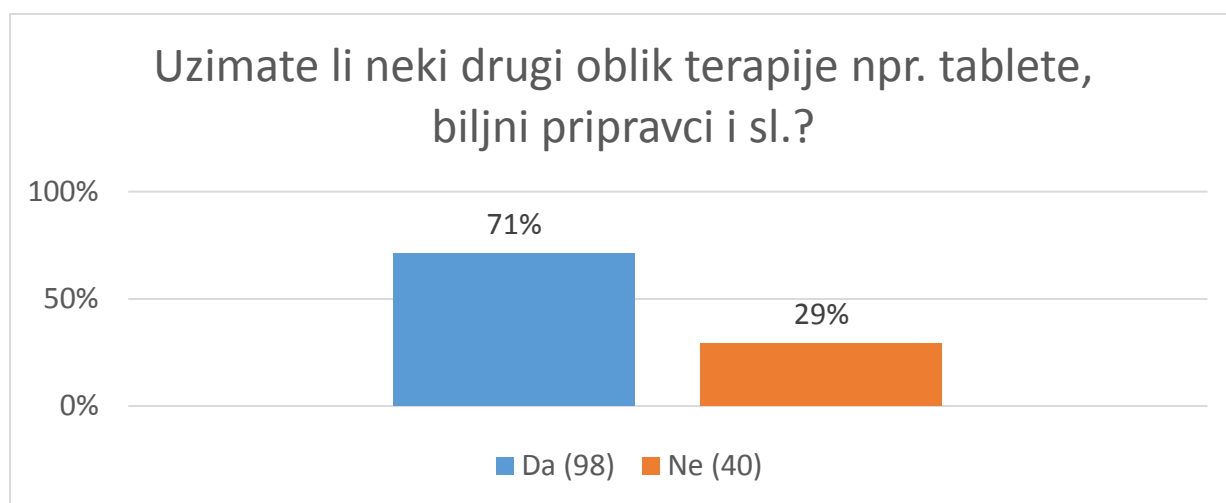
Grafikon 4. 1. "Od koje vrste karcinoma bolujete?" [Izvor: autor]

Uvidom u Grafikon 4.2. te u odgovore na pitanje „Primate li kemoterapije?“, najviši udio sudionika odgovorio je da prima kemoterapije, njih 53 (38%), dok je ne odgovorilo 46 (33%) sudionika. 27 (20%) sudionika odgovorilo je da je primilo svoje doze kemoterapija i da sada više ne prima, a 12 (9%) sudionika odgovorilo je da je primilo dozu kemoterapije, te su se javile komplikacije.

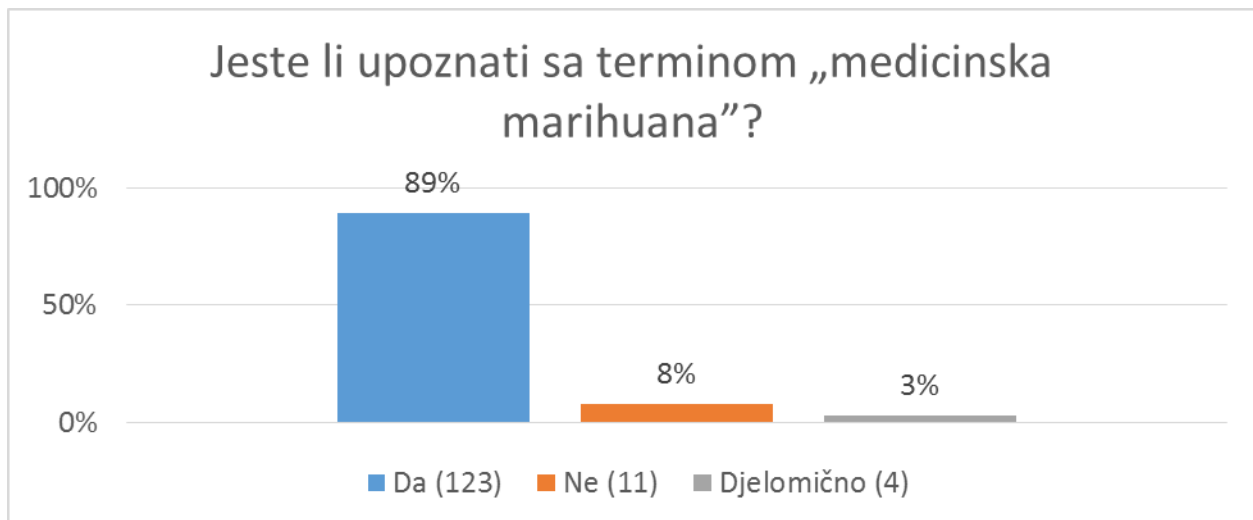
Grafikon 4. 2. "Primate li kemoterapije?" [Izvor: autor]

Na pitanje uzimaju li neki drugi oblik terapije (tablete, biljni pripravci i sl.), 98 (71%) sudionika odgovorilo je da uzima, dok je 40 (29%) sudionika odgovorilo da ne koriste tablete, biljne pripravke i sl., te se podatci mogu vidjeti u Grafikonu 4.3.

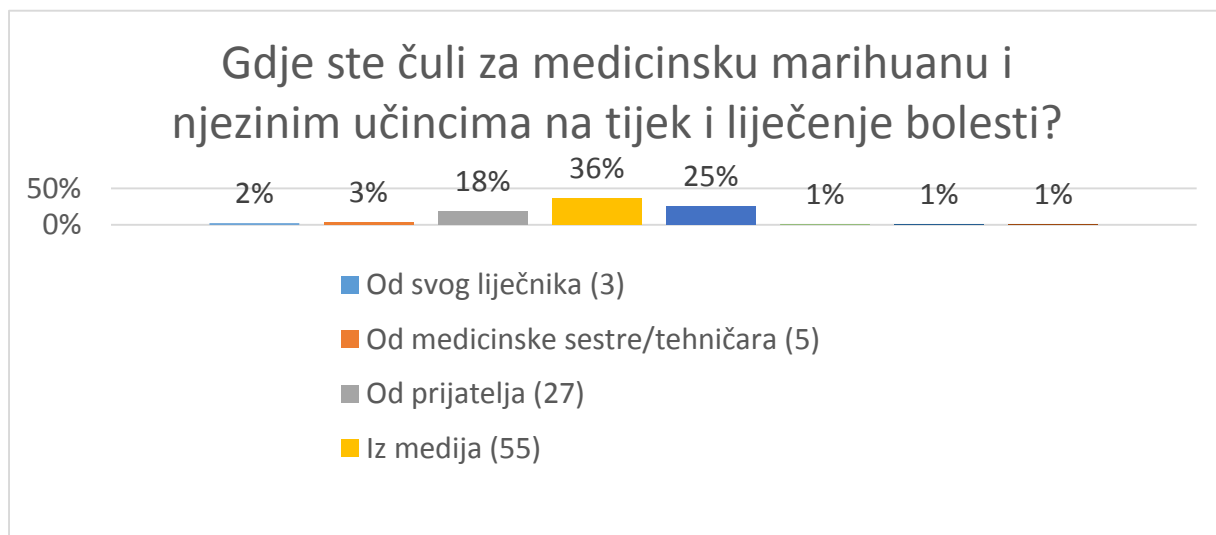
Grafikon 4.3. "Uzimate li neki drugi oblik terapije?" [Izvor: autor]

Odgovori sudionika na pitanje jesu li upoznati sa terminom medicinska marihuana prikazani su u Grafikonu 4.4. Većim dijelom sudionici su odgovorili da su upoznati sa terminom medicinska marihuana, njih 123 (89%), a da nije upoznato odgovorilo je 11 (8%) sudionika, dok je njih 4 (3%) odgovorilo da je djelomično upoznato sa terminom medicinska marihuana.

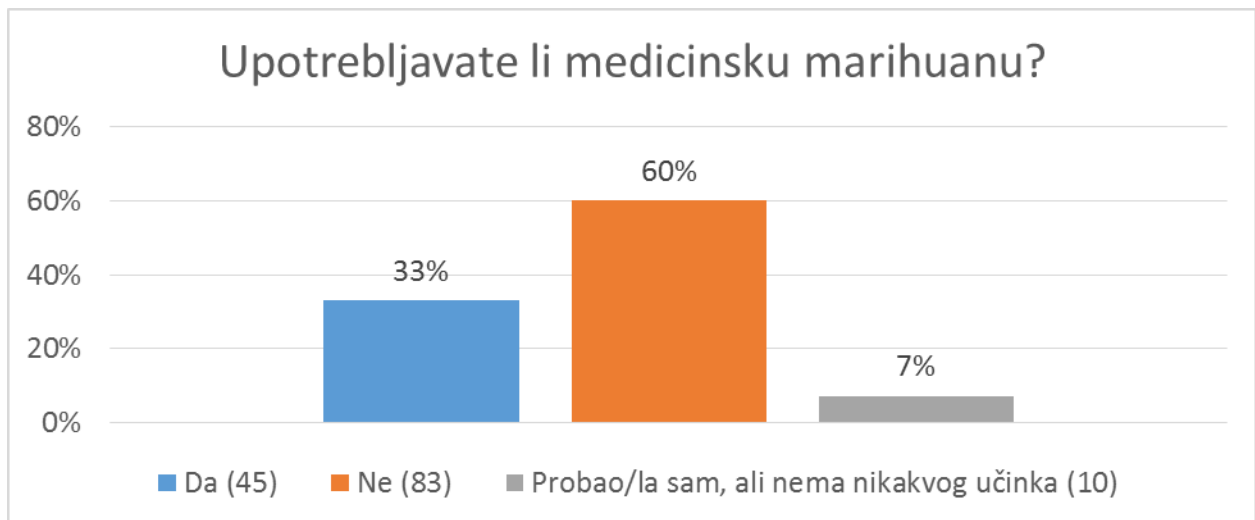
Grafikon 4. 4. "Jeste li upoznati sa terminom "medicinska marihuana"?" [Izvor: autor]

Grafikon 4.5. prikazuje odgovore na pitanje gdje su sudionici ankete čuli za medicinsku marihuanu. 55 (36%) sudionika za medicinsku marihuanu čulo je iz medija, zatim od osoba oboljelih od maligne bolesti, njih 38 (25%), također njih 27 (18%) odgovorilo je od prijatelja. 3 (2%) sudionika odgovorilo je od svog liječnika, dok je 5 (3%) odgovorilo od medicinske sestre/tehničara. Ostali odgovori bili su iz stručne literature, njih 2 (1%), zatim obitelj 2 (1%) sudionika, te od Ivana Pernara 1 (1%) sudionik.

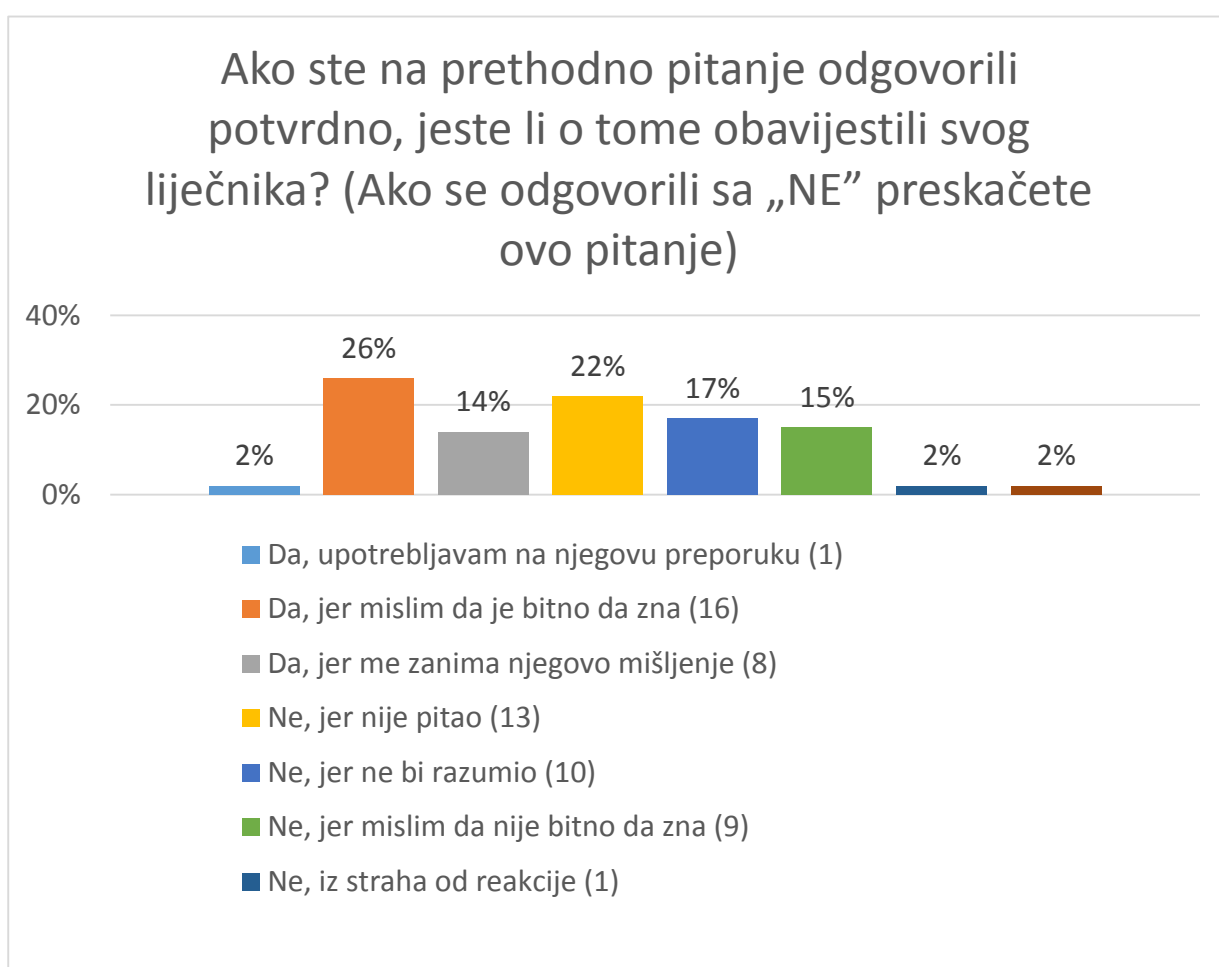
Grafikon 4. 5. "Gdje ste čuli za medicinsku marihuanu?" [Izvor: autor]

Na pitanje „Upotrebljavate li medicinsku marihuanu?“, 83 (60%) sudionika odgovorilo je negativnim odgovorom, dok je 45 (33%) sudionika odgovorilo pozitivno. Nadalje, 10 (7%) sudionika odgovorilo je da su probali, ali nije imalo nikakvog učinka na njih. Podatci su prikazani u Grafikonu 4.6.

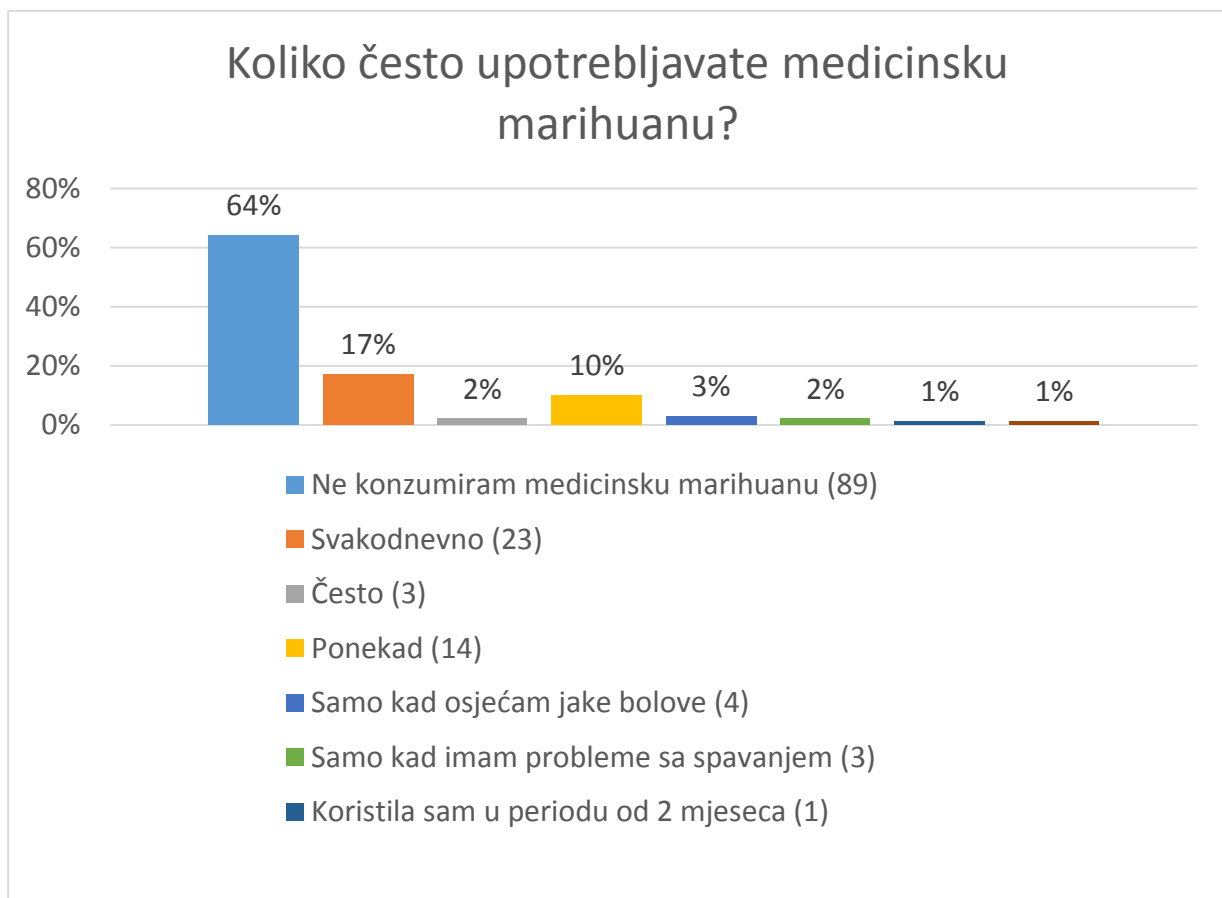
Grafikon 4. 6. "Upotrebljavate li medicinsku marihuanu?" [Izvor: autor]

U Grafikonu 4.7. može se uvidjeti da samo 1 (1%) sudionik upotrebljava medicinsku marihuanu na preporuku liječnika. 16 (26%) sudionika obavijestilo je svog liječnika da upotrebljava medicinsku marihuanu, jer smatraju da je bitno da zna, a 8 (14%) je obavijestilo liječnika, jer im je bitno njihovo mišljenje, dok 13 (22%) sudionika nije obavijestilo liječnika da upotrebljava medicinsku marihuanu, jer ih nije pitao, 10 (17%) sudionika nije obavijestilo liječnika, jer smatra da ih liječnik ne bi razumio, a njih 9 (15%) nije obavijestilo liječnika, jer smatra da nije bitno da njihov liječnik zna. 1 sudionik ankete odgovorio je da nije obavijestio liječnika iz straha od reakcije, dok je 1 sudionik odgovorio da nije obavijestio onkologa koji ga vodi, ali ostale liječnike je obavijestio.

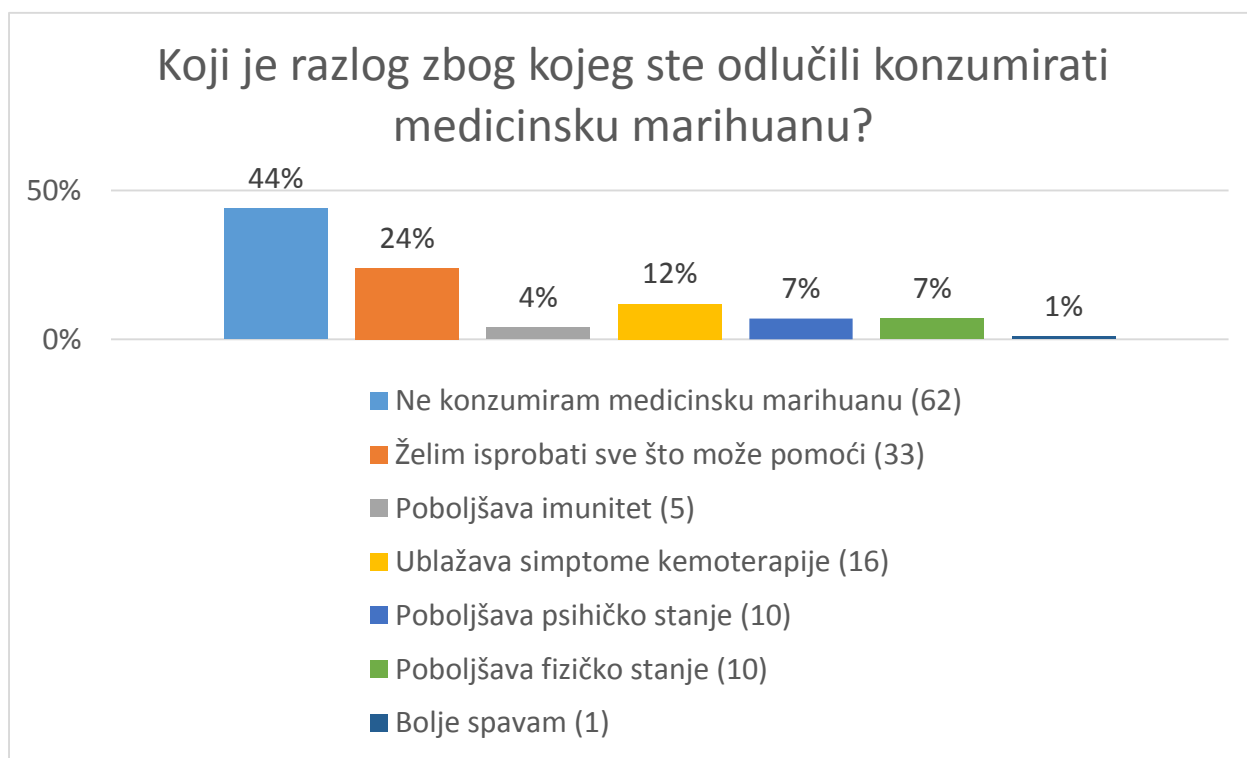
Grafikon 4. 7. "Jeste li obavijestili liječnika o upotrebi medicinske marihuane?" [Izvor. autor]

Grafikon 4.8. prikazuje odgovore na pitanje „Koliko često upotrebljavate medicinsku marihuanu?“, uvidom u odgovore može se vidjeti da 89 (64%) sudionika ankete ne konzumira medicinsku marihuanu, dok 23 (17%) sudionika medicinsku marihuanu konzumira svaki dan. 14 (10%) sudionika medicinsku marihuanu konzumira ponekad, a 3 (2%) sudionika konzumira često, dok 4 (3%) sudionika konzumira samo kad osjeća jake bolove, te 3 (2%) sudionika konzumira samo kad ima problema sa spavanjem. 1 sudionik ankete odgovorio je da više ne uzima, ali je uzimao kroz 6 mjeseci, a 1 sudionik je koristio u periodu od 2 mjeseca.

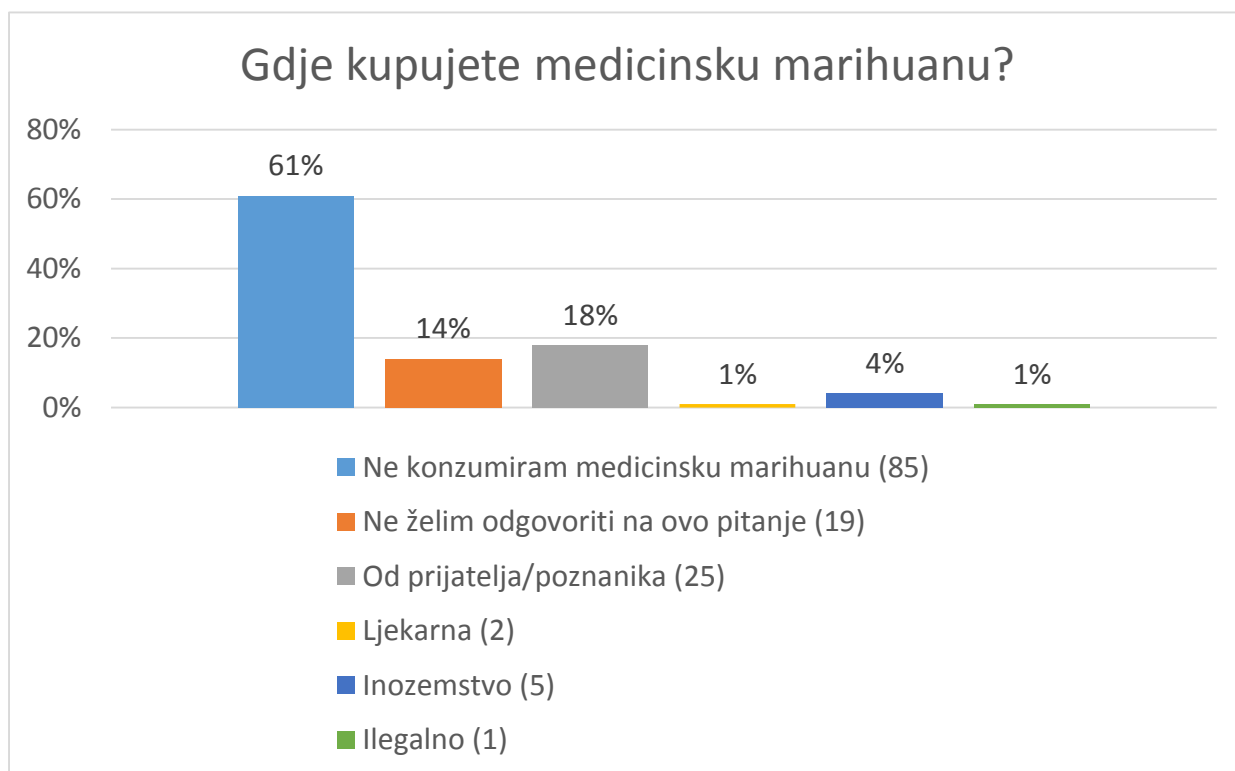
Grafikon 4. 8. "Koliko često upotrebljavate medicinsku marihuanu?" [Izvor: autor]

Na pitanje „Koji je razlog zbog kojeg ste odlučili konzumirati medicinsku marihuanu?“, vidljivo je da 62 (44%) sudionika ne konzumira medicinsku marihuanu, dok je 33 (24%) sudionika željelo isprobati sve što može pomoći. 16 (12%) sudionika odgovorilo je da konzumacija medicinske marihuane ublažava simptome kemoterapije, 10 (7%) sudionika odgovorilo je da poboljšava psihičko stanje te da poboljšava fizičko stanje, njih 10 (7%). Nadalje, 5 (4%) sudionika odgovorilo je da konzumacija medicinske marihuane poboljšava imunitet, dok je 1 sudionik ankete odgovorio da bolje spava dok konzumira medicinsku marihuanu. Podatci su prikazani u Grafikonu 4.9.

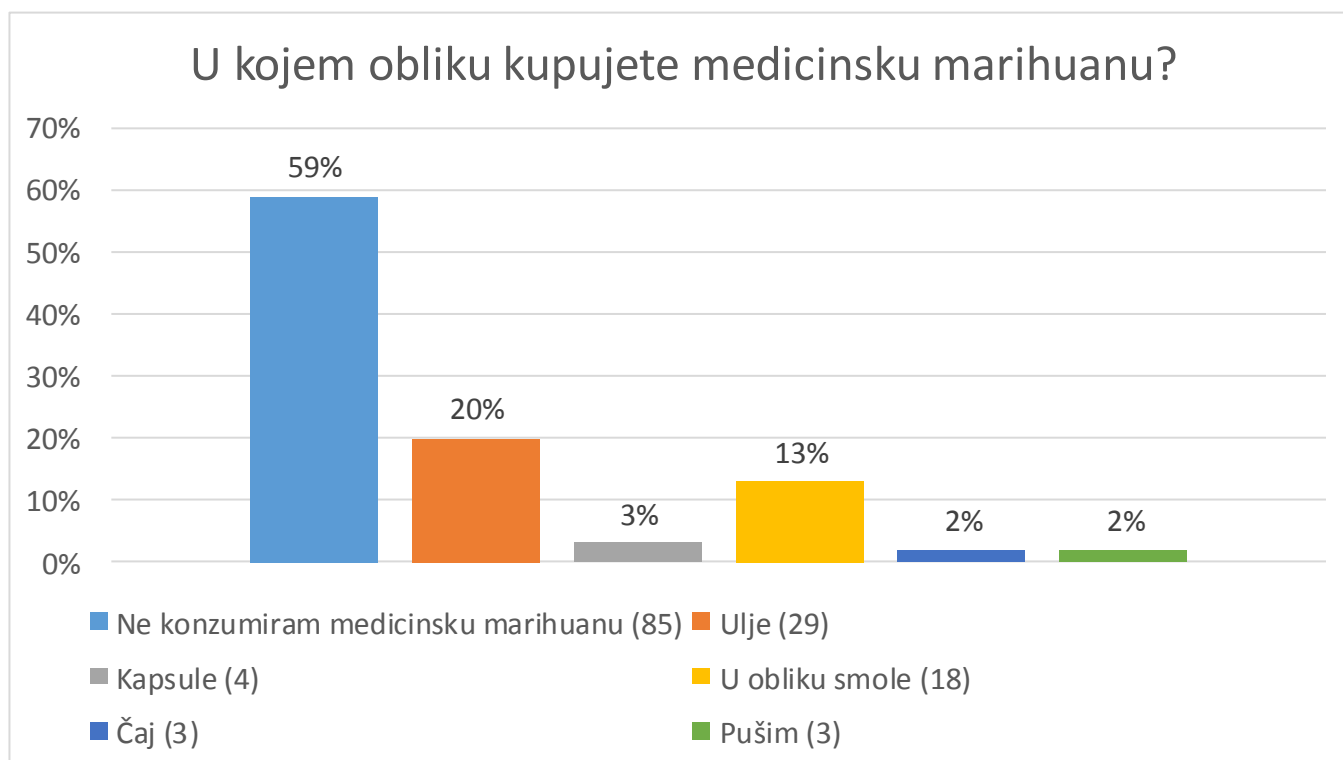
Grafikon 4. 9. "Koji je razlog zbog kojeg ste odlučili konzumirati medicinsku marihuanu?" [Izvor: autor]

Na pitanje „Gdje kupujete medicinsku marihuanu?“, 85 (61%) sudionika odgovorilo je da ne konzumira medicinsku marihuanu, dok 19 (14%) sudionika ne želi odgovoriti na ovo pitanje. Nadalje, 25 (18%) sudionika medicinsku marihuanu kupuje od prijatelja/poznanika, 5 (4%) sudionika medicinsku marihuanu kupuje u inozemstvo, dok samo 2 (1%) sudionika medicinsku marihuanu kupuje u ljekarnama. 1 sudionik ankete odgovorio je da medicinsku marihuanu kupuje ilegalno. Navedeni podatci prikazani su u Grafikonu 4.10.

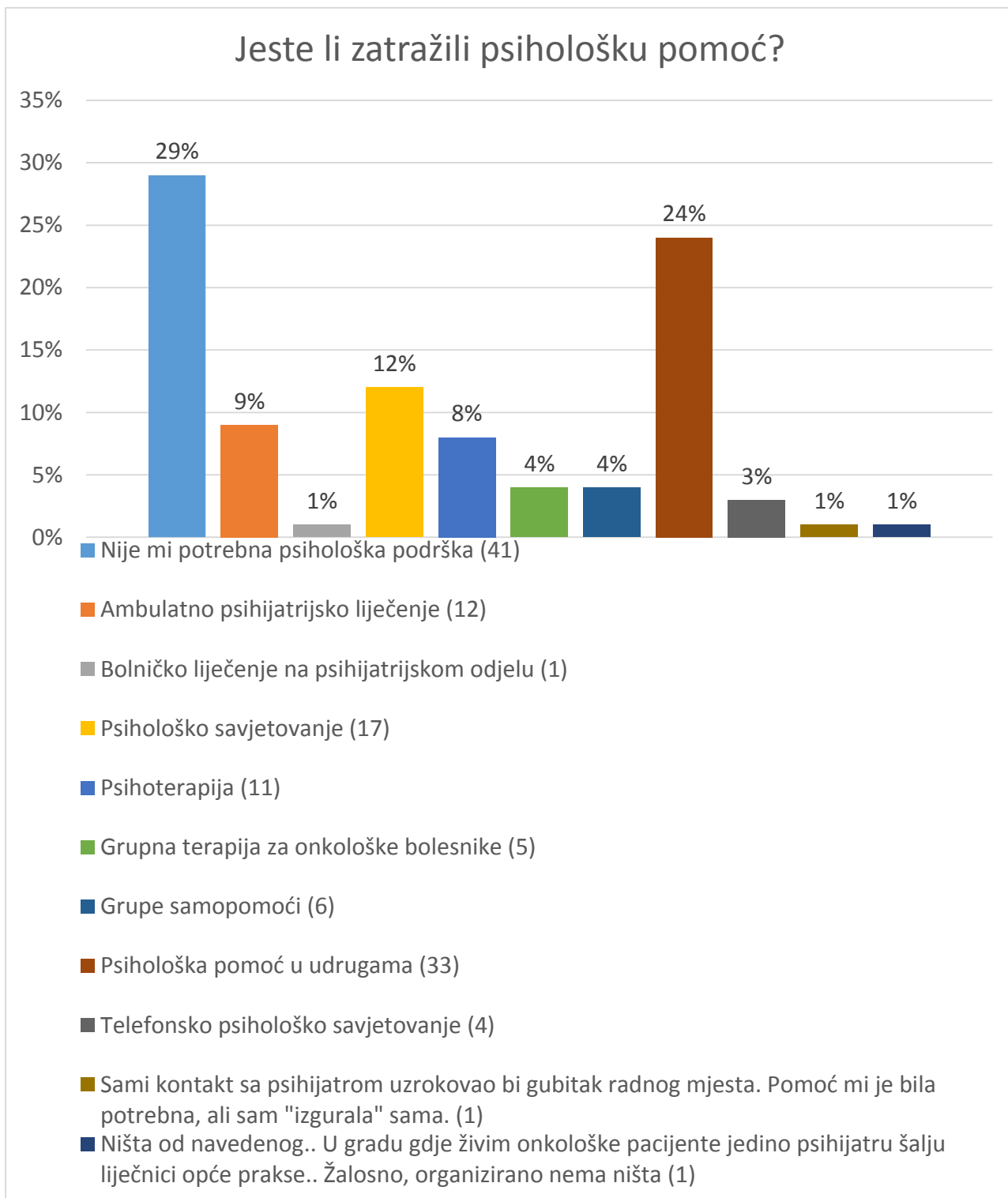
Grafikon 4. 10. "Gdje kupujete medicinsku marihuanu?" [Izvor: autor]

Sudionicima ankete postavljeno je pitanje u kojem obliku kupuju medicinsku marihuanu, a podatci su prikazani u Grafikonu 4.11. Uvidom u podatke može se vidjeti da 84 (59%) sudionika ne konzumira medicinsku marihuanu, dok 29 (20%) sudionika konzumira medicinsku marihuanu u obliku ulja. U obliku smole medicinsku marihuanu konzumira 18 (13%) sudionika, dok u obliku kapsula konzumira samo 4 (3%) sudionika. 3 (2%) sudionika odgovorilo je da puši, a 3 (2%) sudionika odgovorilo je da konzumira u obliku čaja.

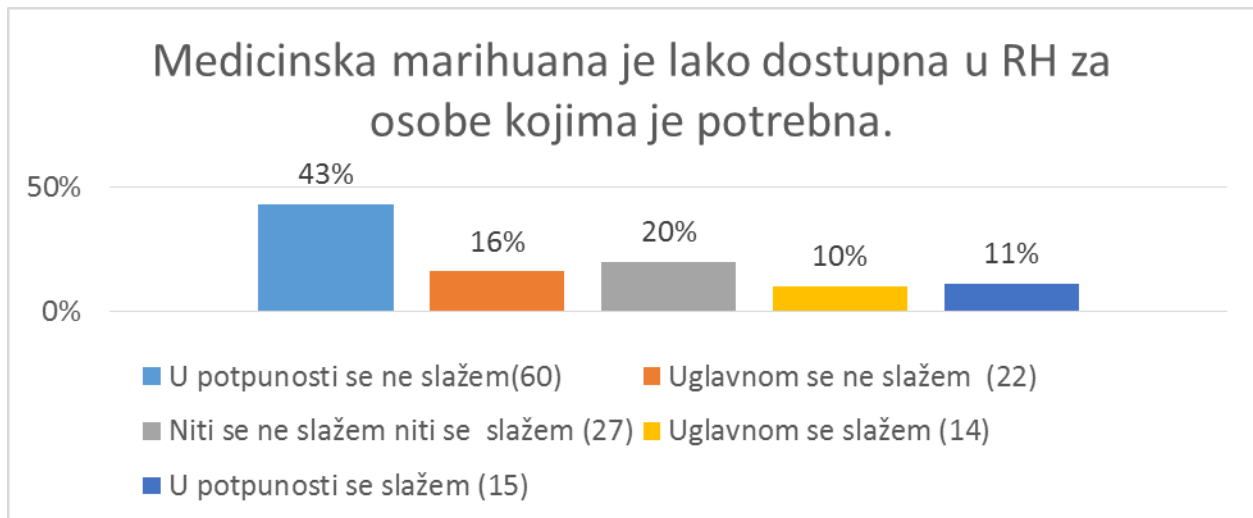
Grafikon 4. 11. "U kojem obliku kupujete medicinsku marihuanu?" [Izvor: autor]

Na pitanje „Jeste li zatražili psihološku pomoć?“, 41 (29%) sudionika ankete odgovorilo je da im nije potrebna psihološka pomoć. 12 (9%) sudionika je odgovorilo da je psihološku pomoć potražilo u ambulantom psihijatrijskom liječenju, 17 (12%) sudionika u psihološkom savjetovanju, 11 (8%) sudionika u psihoterapijama, 5 (4%) u grupnim terapijama za onkološke pacijente, 6 (4%) sudionika u grupama samopomoći, te 4 (3%) preko telefonskog psihološkog savjetovanja, dok je 1 sudionik ankete odgovorio u bolničkom liječenju na psihijatrijskom odjelu. Nadalje, 1 sudionik ankete odgovorio je da bi sam kontakt sa psihijatrom uzrokovao gubitak radnog mjesta, a pomoć mu je bila potrebna, no „izgurao“ je sam. Navedeni podatci prikazani su u Grafikonu 4.12.

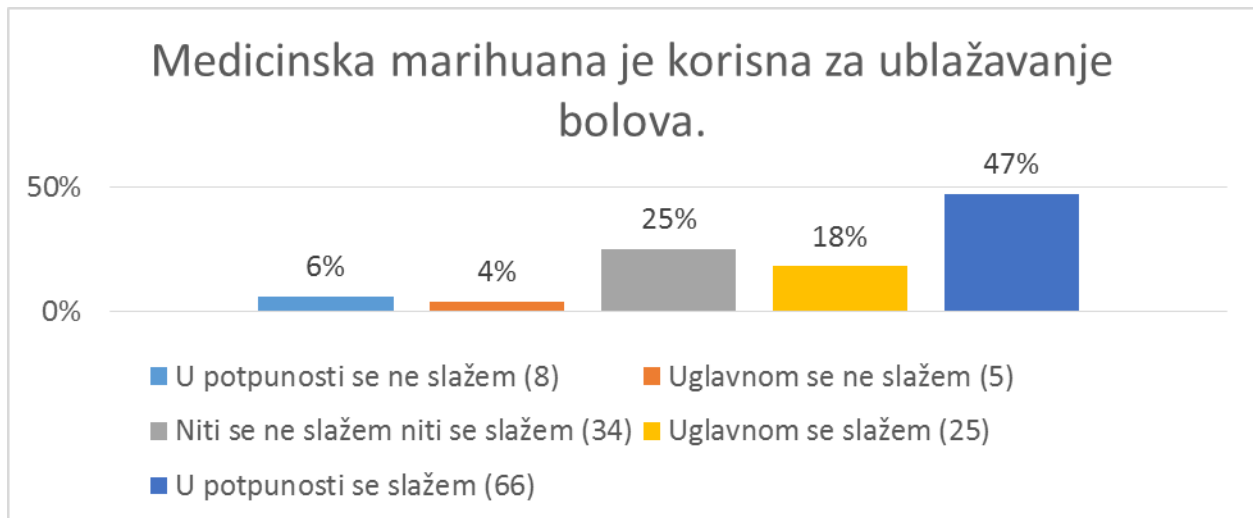
Grafikon 4. 12. "Jeste li zatražili psihološku pomoć?" [Izvor: autor]

Grafikon 4.13. prikazuje raspodjelu odgovora za procjenu dostupnosti medicinske marihuane u RH za osobe kojima je potrebna. Uvidom u podatke, 60 (43%) sudionika se u potpunosti ne slažu s tvrdnjom, dok se 15 (11%) sudionika u potpunosti slažu s tvrdnjom. 22 (16%) sudionika se uglavnom ne slaže s tvrdnjom, dok se 14 (10%) sudionika uglavnom slaže s tvrdnjom. 27 (20%) sudionika se niti ne slaže niti se slaže sa tvrdnjom da je medicinska marihuana lako dostupna u RH za osobe kojima je potrebna.

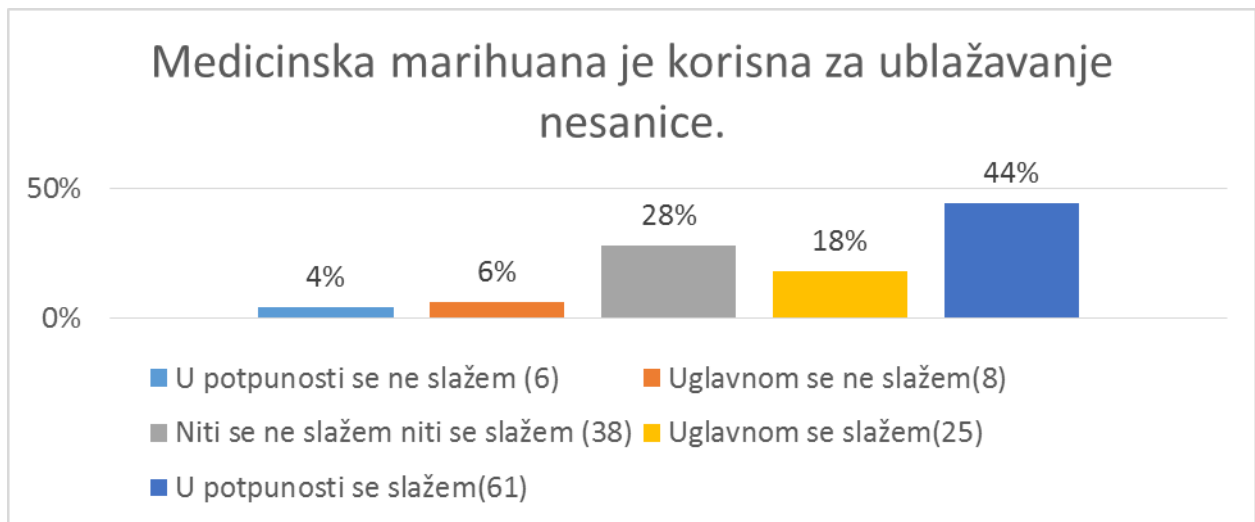
Grafikon 4. 13. "Medicinska marihuana je lako dostupna u RH za osobe kojima je potrebna." [Izvor: autor]

Grafikon 4.14. prikazuje raspodjelu odgovora za procjenu djelotvornosti medicinske marihuane za ublažavanje bolova. Sudionici ankete smatraju da je medicinska marihuana korisna za ublažavanje bolova. To je vidljivo na grafu s raspodjelom odgovora ukupnog broja gdje se 66 (47%) sudionika u potpunosti slaže s tom tvrdnjom, dok se u potpunosti ne slaže s tom tvrdnjom svega 8 (6%) sudionika. 34 (25%) sudionika se niti ne slaže niti se slaže s tom tvrdnjom.

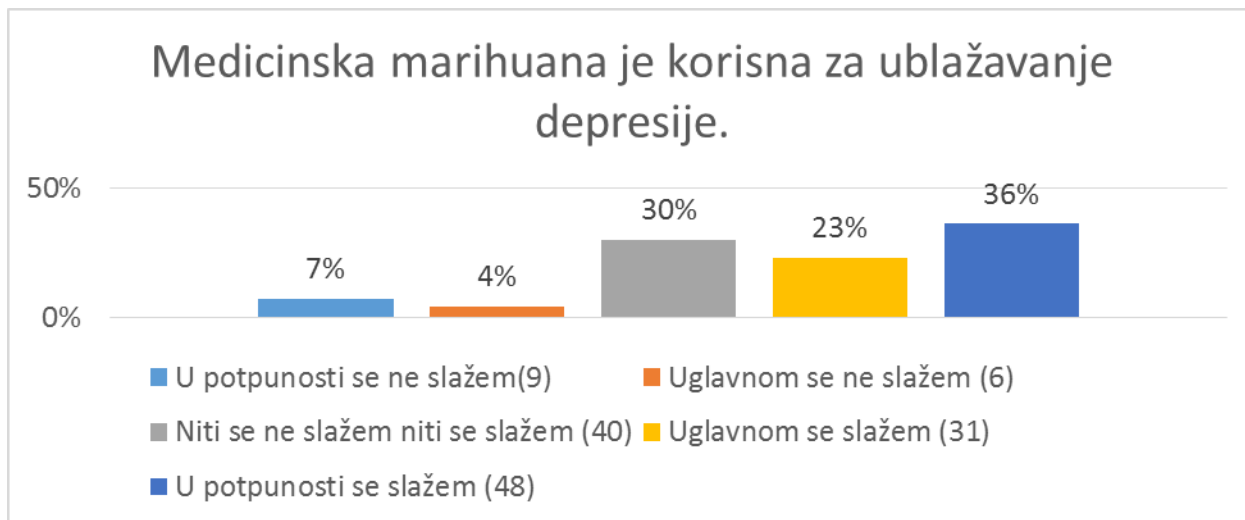
Grafikon 4. 14. "Medicinska marihuana je korisna za ublažavanje bolova." [Izvor: autor]

Grafikon 4.15. prikazuje raspodjelu odgovora za procjenu djelotvornosti medicinske marihuane za ublažavanje nesanice. Sudionici ankete smatraju da je medicinska marihuana korisna za ublažavanje nesanice. To je vidljivo na grafu s raspodjelom odgovora ukupnog broja gdje se 61 (44%) sudionika u potpunosti slaže s tom tvrdnjom, dok se u potpunosti ne slaže s tom tvrdnjom svega 6 (4%) sudionika. 38 (28%) sudionika se niti ne slaže niti se slaže s tom tvrdnjom.

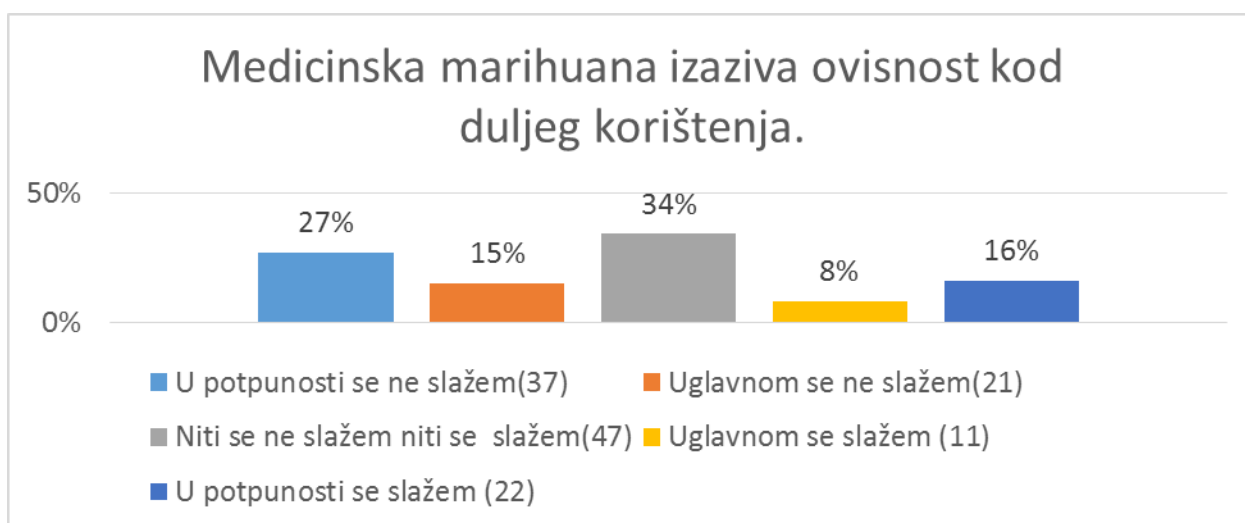
Grafikon 4. 15. "Medicinska marihuana je korisna za ublažavnje nesanice." [Izvor: autor]

Grafikon 4.16. prikazuje raspodjelu odgovora za procjenu djelotvornosti medicinske marihuane za ublažavanje depresije. Uvidom u podatke, 48 (36%) sudionika ankete smatra da je medicinska marihuana korisna za ublažavanje depresije, dok se 40 (30%) sudionika niti ne slaže niti se slaže s tom tvrdnjom. 15 (11%) sudionika se u potpunosti i uglavnom ne slaže s tom tvrdnjom.

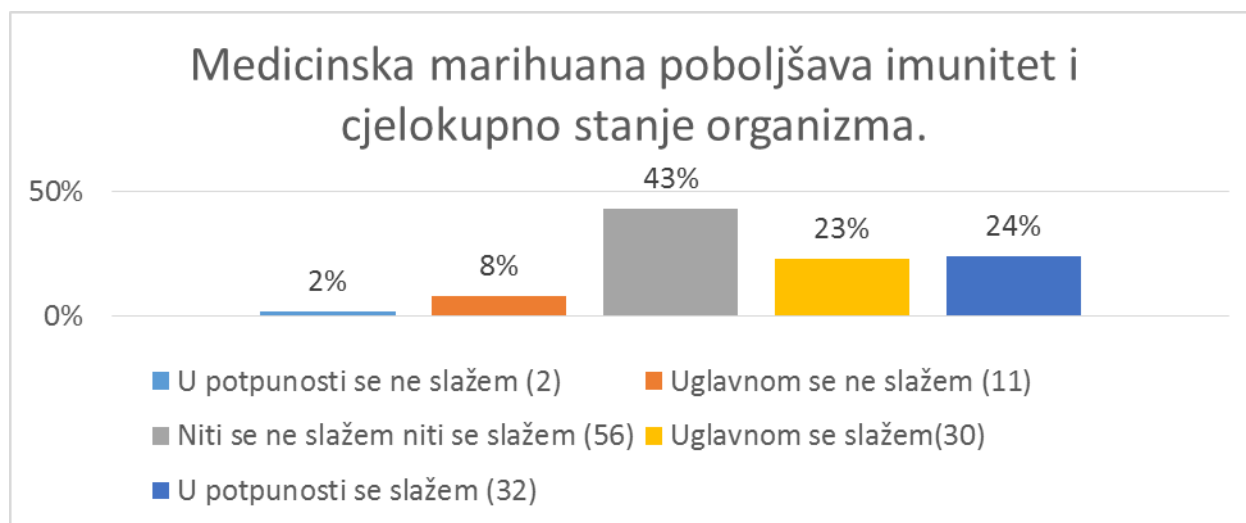
Grafikon 4. 16. "Medicinska marihuana je korisna za ublažavanje depresije." [Izvor: autor]

Grafikon 4.17. prikazuje raspodjelu odgovora za procjenu izazivanja ovisnosti kod duljeg korištenja medicinske marihuane. Sudionici ankete se većim djelom niti ne slažu niti se slažu s tom tvrdnjom, njih 47 (34%). 37 (27%) sudionika u potpunosti se ne slaže s tom tvrdnjom, dok se u potpunosti slaže s tom tvrdnjom 22 (16%) sudionika.

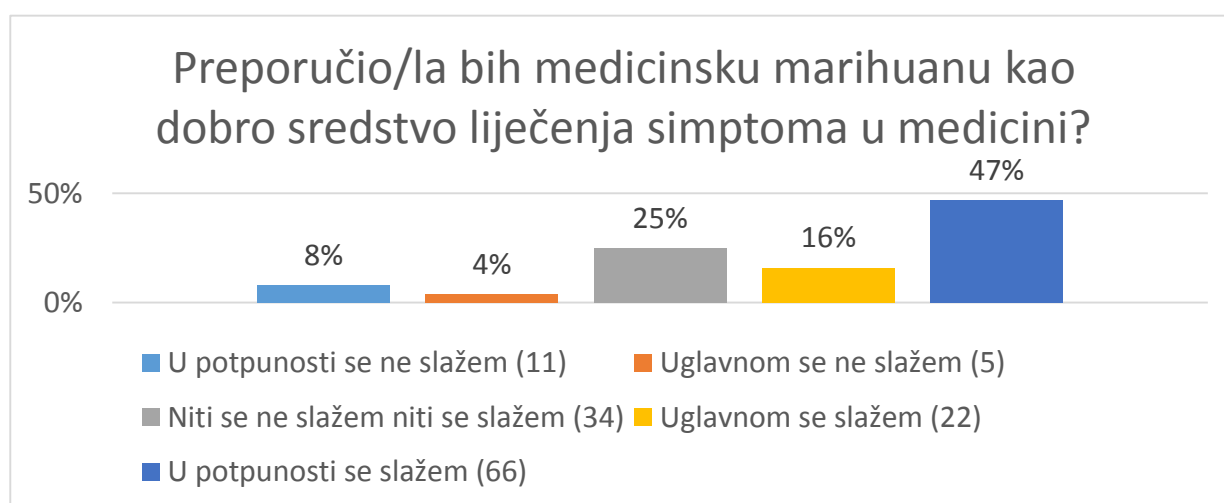
Grafikon 4. 17. "Medicinska marihuana izaziva ovisnost kod duljeg korištenja." [Izvor: autor]

Grafikon 4.18. prikazuje raspodjelu odgovora za procjenu djelotvornosti medicinske marihuane za poboljšanje imuniteta. Sudionici ankete, njih 56 (43%) niti se ne slažu niti se slažu s tom tvrdnjom. 32 (24%) sudionika u potpunosti slaže s tom tvrdnjom, dok se u potpunosti ne slaže s tom tvrdnjom svega 2 (2%) sudionika.

Grafikon 4. 18. "Medicinska marihuana poboljšava imunitet i cjelokupno stanje organizma." [Izvor: autor]

Grafikon 4.19. prikazuje raspodjelu odgovora za procjenu preporuke medicinske marihuane kao korisno sredstvo u medicini. Sudionici ankete smatraju da je medicinska marihuana korisno sredstvo u medicini. To je vidljivo na grafu s raspodjelom odgovora ukupnog broja gdje se 66 (47%) sudionika u potpunosti slaže s tom tvrdnjom, dok se u potpunosti ne slaže s tom tvrdnjom svega 11 (8%) sudionika. 34 (25%) sudionika se niti ne slaže niti se slaže s tom tvrdnjom.

Grafikon 4. 19. "Preporučio/la bih medicinsku marihuanu kao dobro sredstvo liječenja simptoma u medicini?" [Izvor: autor]

5. Rasprava

U provedenom istraživanju „Stavovi onkoloških bolesnika prema upotrebi medicinske marihuane“ sudjelovalo je ukupno 138 sudionika. Iz općih podataka dobivenih istraživanjem zaključuje se da su većim dijelom sudionici ženskog spola, njih 119 (86%), dok je muški spol slabije zastupljeniji, svega 19 (14%) sudionika. Sudionici su najvećim dijelom u dobi od 35 – 50 godina, kojih je 65 (47%), zatim slijede sudionici u dobnoj skupini od 50 – 65 godina, njih 47 (34%), dok je najmanji broj sudionika u dobnoj skupini od 18 – 25 godina, samo 5 (4%) sudionika. Sudionika u dobnoj skupini od 25 -35 godina bilo je 10 (8%), te u dobnoj skupini 65 i više godina, njih 11 (7%). Nadalje, podatci o mjestu stanovanja pokazuju da najviše sudionika živi u gradu, njih 111 (80%), dok svega 27 (20%) sudionika, živi na selu. Najveći udio sudionika njih, 65 (47%) ima završenu srednju školu, zatim slijede sudionici sa završenom višom stručnom spremom kojih je 51 (37%). 19 (14%) sudionika je završilo visoku stručnu spremu, dok je najmanji broj sudionika završilo osnovnu školu, njih 3 (2%). Oko dvije trećine sudionika, njih 90 (66%) je zaposleno, 28 (20%) sudionika je u mirovini, nezaposleno je 17 (12%) sudionika, dok su 3 (2%) sudionika studenti. Velika većina sudionika je u braku, njih 77 (56%), dok je razvedeno 18 (13%). U vezi je 20 (14%), samaca je 18 (13%), a udovaca je 5 (4%).

Za početak sudionici ankete, odgovarali su na pitanje od koje vrste karcinoma boluju, te su najzastupljeniji sudionici sa karcinomom dojke (88, 62%), karcinomom debelog crijeva (11, 8%), karcinomom jajnika (10, 7%), karcinomom štitnjače (8, 6%). Sudionici koji boluju od karcinoma pluća (5, 4%), melanomom (3, 2%), karcinomom prostate (5, 4%), karcinoma mjehura (1, 1%), sarkomom (1, 1%), karcinoma limfnog sustava (1, 1%), akutnom leukemijom (2, 1%), te karcinoma endometrija (2, 1%) manje su zastupljeniji. Na pitanje „Primate li kemoterapije?“ 53 (38%) sudionika odgovorilo je pozitivno, dok kemoterapiju ne prima 46 (33%). 27 (20%) sudionika je primilo sve svoje doze kemoterapije i sada je ne primaju, dok je 12 (9%) sudionika primilo dozu kemoterapije, ali su se javile komplikacije, pa su s njom prekinuli. Nuspojave, odnosno komplikacije kemoterapije možemo podijeliti na akutne i kronične, dakle prema vremenu koje je proteklo od početka kemoterapije. Akutne komplikacije nastaju prilikom same aplikacije citostatika, dok kronične nuspojave nastaju nakon nekog odmaklog vremena nakon primjene kemoterapije. U akutne komplikacije možemo uvrstiti lokalne promjene kože na mjestu uboda i same primjene citostatika intravenozno, te pojava alergijskih reakcija koje se očituju zimicom, tresavicom, vrućicom te općim upalnim procesom. Kemoterapija može izravno utjecati na gastrointestinalni sustav, može oštetiti sluznicu bilo kojeg dijela probavne cijevi i dovesti do upala, ulkusa, atrofije [11].

Također je moguća pojava mučnine i povraćanja, što može uzrokovati gubitak apetita i tjelesne mase. Komplikacija koja nastaje nakon nekoliko tjedana ili mjeseci je pojava gubitka kose (alopecija), umor, gubitak pažnje, pamćenja, što se može očitovati pojavom depresije [11].

Na pitanje uzimaju li neki drugi oblik terapije npr. tablete, biljne pripravke i sl. 98 (71%) sudionika odgovorilo je da uzima neki drugi oblik terapije, osim kemoterapije, dok je 40 (29%) sudionika odgovorilo da ne uzima nikakvu drugu terapiju. U onkoloških je bolesnika primjena komplementarne metode liječenja (KAM) veća nego u općoj populaciji, a najčešće upotrebljavane terapije su homeopatija, biljni pripravci, vitamini i minerali. Jedna tajvanska studija pokazuje da više od 50 % bolesnika koji upotrebljavaju neki oblik KAM-a to nije prijavilo svojem liječniku, jer gotovo 82 % onkologa vjeruje da je KAM nedjelotvoran kod osoba oboljelih od karcinoma [12].

123 (89%) sudionika je na pitanje „Jeste li upoznati sa terminom medicinska marihuana?“ odgovorilo pozitivno, a 11 (8%) sudionika negativno, dok je 4 (3%) sudionika djelomično upoznato s tim terminom. Biljka marihuane sadržava kemikalije koje mogu pomoći kod nekih zdravstvenih problema. Sve više država donosi zakonsku odredbu za legalizaciju biljke marihuane i njezinu upotrebu kao lijeka za određena zdravstvena stanja [13].

Na pitanje „Gdje ste čuli za medicinsku marihuanu?“ najveći udio sudionika odgovorilo je iz medija, njih 55 (36%), zatim od osobe oboljele od maligne bolesti, njih 38 (25%), dok je 27 (18%) sudionika za medicinsku marihuanu čulo od prijatelja, te 19 (13%) na internet forumima. Svega 3 (2%) sudionika za medicinsku marihuanu je čulo od svog liječnika, te 5 (3%) sudionika od medicinske sestre/tehničara. Neki od odgovora su bili još, stručna literatura (2, 1%), obitelj (2, 1%) te Ivan Pernar (1, 1%).

Na pitanje „Upotrebljavate li medicinsku marihuanu?“ najveći udio sudionika odgovorio je da ne upotrebljava medicinsku marihuanu, njih 83 (60%), dok je 45 (33%) sudionika odgovorilo da upotrebljava medicinsku marihuanu. 10 (7%) sudionika je probalo konzumirati medicinsku marihuanu, no nisu uočili nikakav učinak. 16 (26%) sudionika je obavijestilo liječnika da konzumira medicinsku marihuanu, zato jer smatra da je bitno da liječnik zna, 8 (14%) je o tome obavijestilo liječnika, jer ih zanima njihovo mišljenje, dok samo 1 sudionik ankete konzumira medicinsku marihuanu na liječničku preporuku. 13 (22%) sudionika nije obavijestilo liječnika da konzumira medicinsku marihuanu, jer ih on to nije pitao, 10 (17%) sudionika ga nije obavijestilo o tome, jer smatraju da ih liječnik ne bi razumio, a njih 9 (15%) sudionika smatra da nije bitno da liječnik zna da konzumiraju medicinsku marihuanu u svrhu ublažavanja simptoma bolesti i kemoterapije.

89 (64%) sudionika je na pitanje „ Koliko često upotrebljavate medicinsku marihuanu ?“ odgovorilo da ju ne konzumira. A od 36% sudionika koji je upotrebljavaju, njih 23 (17%) sudionika medicinsku marihuanu konzumira svaki dan, 14 (10%) sudionika je konzumira ponekad, a često je upotrebljava 3 (2%). Samo kada osjeća jake bolove, medicinsku marihuanu konzumira 4 (3%) sudionika, a kada ima problema sa spavanjem, njih 3 (2%) sudionika.

Medicinsku marihuanu je 33 (24%) sudionika odlučilo konzumirati jer žele isprobati sve što može pomoći, 5 (4%) smatra da poboljšava imunitet, 16 (12%) smatra da ublažava nuspojave kemoterapija, dok 20 (14%) sudionika smatra da konzumacija medicinske marihuane poboljšava fizičko i psihičko stanje. Ne tako davne 1990. godine endokanabinoidni receptori otkriveni su kao dio ljudske fiziologije. Od tada se učinci marihuane kao lijeka proučavaju češće i temeljitije. Zaključci dovedeni na temelju dokaza iz raznih istraživanja, pokazuju da medicinska marihuana ima pozitivne učinke na pacijente sa kroničnom boli i spazmima oboljelih od multiple skleroze i onkoloških bolesnika. Također su uočeni pozitivni učinci kod stimulacije apetita, ublažavanje mučnine i povraćanja te povećanje na tjelesnoj težini onkoloških pacijenata, pacijenata s HIV-om i pacijenti u palijativnoj njezi [14]. 19 (14%) sudionika nije željelo odgovoriti na pitanje gdje kupuju medicinsku marihuanu, dok je njih 25 (18%) odgovorilo da medicinsku marihuanu kupuju od prijatelja/ poznanika. Samo 2 sudionika kupuju medicinsku marihuanu u ljekarnama, a njih 5 (4%) je kupuju u inozemstvu. Razlog kupnje medicinske marihuane van ljekarna najčešće navode preskupe cijene medicinske marihuane u ljekarnama. 29 (20%) sudionika medicinsku marihuanu konzumira u obliku ulja, zatim njih 18 (13%) u obliku smole, kapsule koristi 4 (3%), čaj koristi 3 (2%), dok ju u obliku cigarete puši 3 (2%). Pušenje cigareta od kanabisa nije preporučljiv oblik liječenja, jer se pušenjem odnosno sagorijevanjem biljne materije zagađuju pluća, pa se umjesto pušenja preporuča inhaliranje. Inhaliranje je terapija udisanja dima kanabisa, odnosno metoda koja se odnosi isključivo na udisanje kanabisa koji je čist i zdrav za pluća. 2010. godine na tržištu medicinske opreme došao je električni inhalator pod nazivom Volcano Medic koji služi pacijentima da inhaliraju kanabis bez da štete plućima [15].

Na pitanje „Jeste li zatražili psihološku pomoć?“ čak 41 (29%) sudionika odgovorio je da mu nije potrebna psihološka pomoć. Najveći udio sudionika koji su odgovorili da im je potrebna psihološka pomoć, tu pomoć su dobili u udrugama, njih 33 (24%), zatim u psihološkim savjetovanjima, njih 17 (12%). Psihoterapije su bile izvor pomoći 11 (8%) sudionika, dok je 12 (9%) sudionika dobilo ambulantno psihijatrijsko liječenje. Uznemirujući podatak je odgovor sudionika da mu je psihološka pomoć bila potrebna, no sam kontakt sa psihijatrom uzrokovao bi gubitak radnog mjesta. Također je zabrinjavajući odgovor sudionika da su tražili pomoć psihologa, no od strane psihologa nisu dobili nikakav odgovor.

Da bi trebalo poraditi na organizaciji psihološke podrške onkološkim bolesnicima, govori u prilog odgovor sudionika da u gradu u kojem živi, nema organizirano nikakve psihološke pomoći onkološkim bolesnicima, a ona im je potrebna. Sudionici ankete (82, 59%) se u potpunosti ili uglavnom ne slažu da je medicinska marihuana lako dostupna u RH za osobe kojima je potrebna, 27 (20%) sudionika nije sigurno, dok se svega 29 (21%) sudionika u potpunosti ili uglavnom slažu da je medicinska marihuana lako dostupna. 91 (65%) sudionika smatra da je medicinska marihuana korisna za ublažavanje bolova, dok 13 (10%) smatra da nije korisna. Sudionici medicinsku marihuanu smatraju korisnom i za ublažavanje nesanice, 86 (62%), dok 14 (10%) smatra da nije korisna u te svrhe. 79 (59%) sudionika ankete smatra da na depresiju pozitivno utječe konzumacija medicinske marihuane, dok se 40 (30%) sudionika niti slaže niti ne slaže s tim. Velikim dijelom sudionici se niti ne slažu niti se slažu da medicinska marihuana izaziva ovisnost kod duljeg korištenja, dok se 58 (42%) sudionika s tim ne slažu i smatraju da ne izaziva ovisnost. 62 (47%) sudionika se u potpunosti ili uglavnom slažu da medicinska marihuana poboljšava imunitet i cjelokupno stanje organizma, dok se 56 (43%) sudionika niti slaže niti ne slaže s tim. Velikom većinom sudionici (88, 63%) smatraju medicinsku marihuanu kao dobro sredstvo u medicini, dok se 34 (25%) sudionika niti slaže niti ne slaže s tim.

6. Zaključak

Cilj ovog istraživanja bio je saznati kakvi su stavovi onkoloških bolesnika prema upotrebi medicinske marihuane, konzumiraju li medicinsku marihuanu, u kojoj mjeri konzumiraju medicinsku marihuanu te u koje svrhe ju konzumiraju. Rezultati istraživanja pokazali su kako su onkološki bolesnici upućeni u postojanje i upotrebu medicinske marihuane, te imaju pozitivne stavove prema njezinoj upotrebi. Takvi su stavovi u određenoj mjeri vezani uz konzumaciju medicinske marihuane za ublažavanje bolova, nesanice, depresije te poboljšanja imuniteta, a da duža upotreba medicinske marihuane ne uzrokuje nužno i ovisnost o istoj, te bi ju većina sudionika ankete preporučilo i drugima unatoč mišljenja da nije lako dostupna u Republici Hrvatskoj.

Pitanje koje pobuđuje najveću zabrinutost jest pitanje o potrebi sudionika za psihološkom pomoći, na koje nekolicina sudionika ankete odgovorilo kako bi im kontakt sa psihologom uzrokovao gubitak posla, ili pak da nisu dobili nikakav odgovor od strane psihologa, a pomoć im je bila potrebna. Također, zabrinjavajuća je činjenica da 56% (34) sudionika koji konzumiraju medicinsku marihuanu o tome nije obavijestilo liječnika, te da je svega 5% (8) sudionika informacije o njezinom djelovanju i konzumaciji dobilo od zdravstvenog djelatnika. Većina sudionika (144, 95%) se za informacije okreće drugim izvorima, poput medija, internet forumima, stručnoj literaturi i sl. Iz toga možemo zaključiti da sudionici ankete nemaju puno povjerenja u zdravstvene radnike, te da bi zdravstveno osoblje trebalo biti otvorenije i pristupačnije za pitanja pacijenata.

U Varaždinu, 05.09. 2019.

Iva Sitar

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, IVA SITAR (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom STAVOVI ONKOLOŠKIH BOLESNIKA (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.
PREMA UPOTREBI MEDICINSKE MARIHUANE

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Iva Sitar
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, IVA SITAR (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom STAVOVI ONKOLOŠKIH BOLESNIKA (upisati naslov) čiji sam autor/ica.
PREMA UPOTREBI MEDICINSKE MARIHUANE

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Iva Sitar
(vlastoručni potpis)

7. Literatura

- [1] D. Duraković: Medicinska marihuana, JAHR: Europski časopis za bioetiku, br. 7, prosinac 2016., str. 336 – 342
- [2] Z. Lončar, M. Katić, V. Jureša i suradnici: Palijativna skrb u zajednici, Medicinska naklada, Zagreb, 2018.
- [3] M. Šamija, E. Vrdoljak, Z. Krajina: Klinička onkologija, Medicinska naklada, Zagreb, 2006.
- [4] A. Tomašić Paić: Svojstva kanabinoidnih receptora ljekovite biljke Cannabis sativa, Medicinski vjesnik, br. 44, prosinac 2012., str. 147 - 162
- [5] N. Dubreta: Konoplja – sociološki aspekti uzgoja i upotrebe, Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociologijska istraživanja okoline, br. 15, srpanj 2006., str. 103 – 123
- [6] Z. Lončar, K. Rotim: Bol, peti vitalni znak, Zdravstveno veleučilište, Zagreb, 2016.
- [7] <https://www.zakon.hr/z/293/Zakon-o-suzbijanju-zlouporebe-droga> dostupno, 15.07.2019.
- [8] A. Tečić Vuger: Medicinska konoplja u onkologiji, Libri Oncologici: Croatian Journal of Oncology, br. 44, prosinac 2016., str. 51-57
- [9] I. Keller: Ljekovita svojstva tri podvrste biljaka roda cannabis, Diplomski rad, Sveučilište J.J. Strossmayera, Osijek, 2015.
- [10] D. Gazdek: Marihuana u medicinske svrhe – javnozdravstveni aspekt, Liječnički vjesnik: glasilo Hrvatskoga liječničkog zbora, br. 136, 2014, str. 192-199
- [11] M. Radić, I. Belac-Lovasić, A. Redžović, S. Pavlović, R. Dobrila-Dintinjana: Nuspojave sistemskog liječenja karcinoma, Medicina Fluminensis, br. 51, rujan 2015., str. 332-339
- [12] Lj. Armano, O. Petrak, J. Kern: Iskustva onkoloških bolesnika u primjeni alternativnih i komplementarnih metoda liječenja, Časopis za primijenjene zdravstvene znanosti, br. 3, lipanj 2017, str. 5-13
- [13] <https://medlineplus.gov/marijuana.html> dostupno, 23.08.2019.
- [14] E. Hoch, C. Friemel, M. Schneider, O. Pogarell, A. Hasan, Preuss UW, CaPRis – Projektgruppe: Efficacy and safety of medicinal cannabis: results of the CaPRis study, Bundesgesundheitsblatt Gesundheitsforschung, br. 62, srpanj 2019, str. 825-829
- [15] <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK65755/> dostupno, 23.08.2019.

Popis grafikona

Grafikon 3. 1. "Spol ispitanika" [Izvor: autor]	5
Grafikon 3. 2. "Dob ispitanika" [Izvr: autor].....	6
Grafikon 3. 3. "Mjesto stanovanja" [Izvor: autor]	6
Grafikon 3. 4. "Stečeno obrazovanje" [Izvor: autor]	7
Grafikon 3. 5. "Radni status" [Izvor: autor]	7
Grafikon 3. 6. "Bračni status" [Izvor: autor]	8
Grafikon 4. 1. "Od koje vrste karcinoma bolujete?" [Izvor: autor]	9
Grafikon 4. 2. "Primate li kemoterapije?" [Izvor: autor].....	10
Grafikon 4.3. "Uzimate li neki drugi oblik terapije?" [Izvor: autor].....	10
Grafikon 4. 4. "Jeste li upoznati sa terminom "medicinska marihuana"?" [Izvor: autor]	11
Grafikon 4. 5. "Gdje ste čuli za medicinsku marihuanu?" [Izvor: autor]	12
Grafikon 4. 6. "Upotrebljavate li medicinsku marihuanu?" [Izvor: autor].....	13
Grafikon 4. 7. "Jeste li obavijestili liječnika o upotrebi medicinske marihuane?" [Izvor. autor] .	14
Grafikon 4. 8. "Koliko često upotrebljavate medicinsku marihuanu?" [Izvor: autor].....	15
Grafikon 4. 9. "Koji je razlog zbog kojeg ste odlučili konzumirati medicinsku marihuanu?" [Izvor: autor].....	16
Grafikon 4. 10. "Gdje kupujete medicinsku marihuanu?" [Izvor: autor]	17
Grafikon 4. 11. "U kojem obliku kupujete medicinsku marihuanu?" [Izvor: autor].....	18
Grafikon 4. 12. "Jeste li zatražili psihološku pomoć?" [Izvor: autor]	19
Grafikon 4. 13. "Medicinska marihuana je lako dostupna u RH za osobe kojima je potrebna." [Izvor: autor].....	20
Grafikon 4. 14. "Medicinska marihuana je korisna za ublažavanje bolova." [Izvor: autor]	21
Grafikon 4. 15. "Medicinska marihuana je korisna za ublažavnje nesanice." [Izvor:autor]	22
Grafikon 4. 16. "Medicinska marihuana je korisna za ublažavanje depresije." [Izvor: autor].....	23
Grafikon 4. 17. "Medicinska marihuana izaziva ovisnost kod duljeg korištenja." [Izvor: autor] 23	
Grafikon 4. 18. " <i>Medicinska marihuana poboljšava imunitet i cjelokupno stanje organizma.</i> " [Izvor: autor].....	24
Grafikon 4. 19. "Preporučio/la bih medicinsku marihuanu kao dobro sredstvo liječenja simptoma u medicini?" [Izvor. autor]	24

Prilog – prikaz anketnog upitnika u istraživanju

Stavovi onkoloških bolesnika prema upotrebi medicinske marihuane

Poštovani,

pred Vama se nalazi upitnik kojim se ispituju stavovi onkoloških bolesnika prema upotrebi medicinske marihuane. Upitnik i rezultati istraživanja koristit će se u svrhu izrade završnog rada, na studiju sestrinstva Sveučilišta Sjever u Varaždinu. Kako bi se dobili realni i objektivni rezultati, molim Vas da na pitanja i tvrdnje odgovarate iskreno. ANKETA JE U POTPUNOSTI ANONIMNA I VAŠI ĆE ODGOVORI BITI KORIŠTENI ISKLJUČIVO U ISTRAŽIVAČKE SVRHE i potrebno je tek nekoliko minuta za rješavanje.

Unaprijed zahvaljujem na suradnji i odvojenom vremenu!

Iva Sitar, studentica 3. godine sestrinstva

1. Vaš spol je?

- A. Muško
- B. Žensko

2. Vaša dob je?

- A. 18-25
- B. 25-35
- C. 35-50
- D. 50-65
- E. 65 i više

3. Mjesto stanovanja?

- A. Selo
- B. Grad

4. Stečeno obrazovanje?

- A. Osnovna škola
- B. Srednja stručna sprema
- C. Viša stručna sprema
- D. Visoka stručna sprema
- E. Ostalo: _____

5. Radni status?

- A. Student/ica
- B. Zaposlen/a
- C. Nezaposlen/a
- D. Umirovljenik/ca

6. Bračni status?

- A. Samac
- B. Oženjen/a
- C. Rastavljen/a
- D. U vezi
- E. Udovac/ica

7. Od koje vrste karcinoma bolujete?

- A. Karcinom dojke
- B. Karcinom pluća
- C. Karcinom debelog crijeva
- D. Karcinom štitnjače
- E. Melanom
- F. Karcinom prostate
- H. Karcinom jajnika
- I. Ostalo: _____

8. Pimate li kemoterapije?

- A. Da
- B. Ne
- C. Primio/la sam dozu kemoterapije, ali su se javile komplikacije
- D. Primio/la sam svoje doze kemoterapije, sada više ne primam
- E. Ostalo: _____

9. Uzimate li neki drugi oblik terapije npr. tablete, biljni pripravci i sl. ?

- A. Da
- B. Ne
- C. Ostalo: _____

10. Jeste li upoznati sa terminom „medicinska marihuana“?

- A. Da
- B. Ne
- C. Djelomično
- D. Ostalo: _____

11. Ako ste na prethodno pitanje odgovorili sa „DA“, gdje ste čuli za medicinsku marihuanu i njezinim učincima na tijek i liječenje bolesti? (ako ste odgovorili sa „NE“, preskačete ovo pitanje)

- A. Od svog liječnika
- B. Od medicinske sestre/tehničara
- C. Od prijatelja
- D. Iz medija
- E. Od osobe oboljele od maligne bolesti
- F. Internet forumi
- G. Ostalo: _____

12. Upotrebljavate li medicinsku marihuanu?

- A. Da
- B. Ne
- C. Probao/la sam, ali nema nikakvog učinka
- D. Ostalo: _____

13. Ako ste na prethodno pitanje odgovorili potvrdno, jeste li o tome obavijestili svog liječnika?

- A. Ne konzumiram medicinsku marihuanu
- B. Da, upotrebljavam na njegovu preporuku
- C. Da, jer mislim da je bitno da zna
- D. Da, jer me zanima njegovo mišljenje
- E. Ne, jer nije pitao
- F. Ne, jer ne bi razumio
- G. Ne, jer mislim da nije bitno da zna
- H. Ostalo: _____

14. Koliko često upotrebljavate medicinsku marihuanu?

- A. Ne konzumiram medicinsku marihuanu
- B. Svakodnevno
- C. Često
- D. Ponekad
- E. Samo kad osjećam jake bolove
- F. Samo kad imam probleme sa spavanjem
- G. Ostalo: _____

15. Koji je razlog zbog kojeg ste odlučili konzumirati medicinsku marihuanu?

- A. Ne konzumiram medicinsku marihuanu
- B. Želim isprobati sve što može pomoći
- C. Poboljšava imunitet
- D. Ublažava simptome kemoterapije
- E. Poboljšava psihičko stanje
- F. Poboljšava fizičko stanje
- G. Ostalo: _____

16. Gdje kupujete medicinsku marihuanu?

- A. Ne konzumiram medicinsku marihuanu
- B. Ne želim odgovoriti na ovo pitanje
- C. Od prijatelja/poznanika
- D. Ljekarna
- E. Inozemstvo
- F. Ostalo: _____

17. U kojem obliku kupujete medicinsku marihuanu?

- A. Ne konzumiram medicinsku marihuanu
- B. Ulje
- C. Kapsule
- D. U obliku smole
- E. Pušim
- F. Čaj
- G. Ostalo: _____

18. Jeste li zatražili psihološku pomoć?

- A. Ambulantno psihijatrijsko liječenje
- B. Bolničko liječenje na psihijatrijskom odjelu
- C. Psihološko savjetovanje
- D. Psihoterapija
- E. Grupna terapija za onkološke pacijente
- F. Grupe samopomoći
- G. Psihološka pomoć u udrugama
- H. Telefonsko psihološko savjetovanje
- I. Nije mi potrebna psihološka podrška
- J. Ostalo: _____

U nastavku su navedene tvrdnje. Brojevima od 1 do 5, ocijenite u kojoj mjeri se slažete ili ne slažete sa navedenom tvrdnjom.

(1 - U potpunosti se ne slažem, 2 - Uglavnom se ne slažem, 3 - Niti se ne slažem, niti se slažem, 4 – Uglavnom se slažem, 5 – U potpunosti se slažem)

1. Medicinska marihuana je lako dostupna u RH za osobe kojima je potrebna.

1 **2** **3** **4** **5**

2. Medicinska marihuana je korisna za ublažavanje bolova.

1 **2** **3** **4** **5**

3. Medicinska marihuana je korisna za ublažavanje nesаницe.

1 **2** **3** **4** **5**

4. Medicinska marihuana je korisna za ublažavanje depresije.

1 **2** **3** **4** **5**

5. Medicinska marihuana izaziva ovisnost kod duljeg korištenja.

1 **2** **3** **4** **5**

6. Medicinska marihuana poboljšava imunitet i cjelokupno stanje organizma.

1 **2** **3** **4** **5**

7. Preporučio/la bih medicinsku marihuanu kao dobro sredstvo u medicini.

1 **2** **3** **4** **5**